

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE ve SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

MEDENİYET KAVRAMININ EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN ALGILARI DOĞRULTUSUNDA ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra BULUT

Malatya-2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE ve SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

MEDENİYET KAVRAMININ EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN ALGILARI DOĞRULTUSUNDA ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra BULUT

Danışman: Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU

Malatya-2019

T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Büşra BULUT tarafından hazırlanan Medeniyet Kavramının Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Algıları Doğrultusunda Analizi başlıklı bu çalışma, 09/08/2019 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Prof. Dr. Mesut AYDIN

Üye (Danışman) : Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Şükrü BİLİCİ

O N A Y

.../.../2019

Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım Medeniyet Kavramının Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Algıları Doğrultusunda Analizi başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Büşra BULUT

ÖN SÖZ

İnsanoğlunun var oluşundan bu güne toplumları oluşturan bireyleri birbirine bağlayan ve bu birlikteliğin devamını sağlayan unsurlardan biri de medeniyettir. Yakın tarihte dilimize kazandırdığımız medeniyet kavramının aslında ilk çağlardan beridir varlığını sürdürdüğü; fakat zaman içerisinde farklı anlamlar kazanmış olduğunu söylemek mümkündür.

Tez çalışmamda bütün bu süreç boyunca, çalışmanın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve her adımın incelenmesinde beni her anlamda destekleyen,engin bilgi, birikim ve deneyimleri ile bana destek olan sayın hocam Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU' na teşekkür ederim. Bu dönem boyunca hoşgörülerini ve manevi desteklerini gördüğüm, fikirleri ile bana yol gösteren Sn. Prof. Dr. Mesut AYDIN'a ve olumlu tutumlarıyla beni daima teşvik eden, bilgi birikiminden ve deneyimlerinden yararlandığım Sn. Doç. Dr. Recep DÜNDAR'a sonsuz teşekkürü borç bilirim.

Ayrıca her koşulda beni daima destekleyen, bana duydukları güveni ne olursa olsun hiç kaybetmeyen değerli annem ve babama sonsuz sevgilerimi sunarım.

Büşra BULUT

ÖZET

MEDENİYET KAVRAMININ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ALGILARI DOĞRULTUSUNDA ANALİZİ

BULUT, Büşra

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU

Ağustos-2019, VIII+50 sayfa

Araştırmada, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramlarına ilişkin algılarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında araştırmada tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini, İnönü ve Atatürk Üniversiteleri Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İnönü ve Atatürk Üniversiteleri Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrencileri arasından “Basit Seçkisiz Örnekleme” yöntemi kullanılarak belirlenen 500 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verilerini toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen “Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada toplanan verileri analiz yapmak için ölçek maddelerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca araştırma verilerini analiz etmek için cinsiyet değişkeni açısından Bağımsız Örneklem t-Testi, öğrenim görülen bölüm ve sınıf değişkenleri açısından ise Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algılarının yüksek olduğu ve birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları arasında “cinsiyet” değişkenine göre “Kapsam” ve “Evrensel” boyutlarında istatistikî açıdan anlamlı farklılık tespit edilirken; “Tarihsel” boyutunda istatistikî açıdan anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre eğitim fakültesi öğrencilerinin algıları arasında anlamlı farklılığın tespit edildiği “Kapsam” boyutunda anlamlı farklılık kadınların lehine iken “Evrensel” boyutunda anlamlı farklılık erkeklerin lehine olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrenim görülen sınıf ve bölüm değişkenleri açısından da anlamlı farklılığın olduğu boyutlar belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Medeniyet, Eğitim Fakültesi, Öğrenci.

ABSTRACT

ANALYSIS OF CIVILIZATION CONCEPT IN ACCORDANCE WITH THE PERCEPTIONS OF STUDENTS OF THE FACULTY OF EDUCATION

BULUT, Büşra

M.S., Inonu University, Institute of Educational Sciences
Department of Social Studies Education

Advisor: Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU

August, 2019, VIII+50 pages

The aim of the study was to determine the perceptions of the students of the Faculty of Education about the concepts of civilization. For this purpose, screening model was preferred in the research. The universe of the research consists of undergraduate students studying at Inonu and Ataturk Universities Education Faculties. The sample of the study consists of 500 students who were selected from the undergraduate students in the faculties of education in İnönü and Atatürk Universities by using the simple random sampling method. Civilization Concept Perception Scale developed by the researcher was used to collect the research data. In order to analyze the data collected in the study, frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation values of the scale items were calculated. In addition, in order to analyze the research data, Independent Samples t-Test was used in terms of gender variable and One-way ANOVA was used in terms of department and class variables studied. As a result of the research, it was found that the perceptions of the students of the Faculty of Education about the concept of civilization were high and were similar. In addition, in the study, a statistically significant difference was found between the perceptions of the students of the faculty of education on the concept of civilization in Scope and Universal dimensions according to gender variable; It was found that there is no statistically significant difference in its historical dimension. Significant differences were found between the perceptions of the students in the faculty of education according to the gender variable. As a result of the study, it was determined that there were significant differences in terms of class and department variables.

Key Words: Civilization, Faculty of Education, Student.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	i
ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	4
1.2. Önem	5
1.3. Sınırlılıklar	5
1.4. Sayıtlılar	6
1.5. Tanımlar	6

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER

2.1. Medeniyet.....	7
2.2. Medeniyet Öüntüleri	9
2.2.1. Batı Medeniyeti	9
2.2.2. Doğu Medeniyeti	10
2.3. Medeniyeti Oluşturan Etmenler	10
2.3.1. İnsan	10
2.3.2. Din	11
2.3.3. Coğrafya	12
2.3.4. Teknoloji.....	12

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	14
3.2. Araştırmanın Evreni	14
3.3. Araştırmanın Örneklemi.....	14
3.4. Araştırma Verilerinin Toplanması	16
3.4.1. Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği	17
3.5. Verilerin Analizi.....	18
3.5.1. Bağımsız Örneklemeler t-Testi	20
3.5.2. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	20

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	21
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	34
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	35
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	36
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	38

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	39
5.2. Öneriler	43
KAYNAKÇA.....	45
EKLER	48
Ek 1. Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği	48

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Cinsiyetlerine İlişkin Bilgiler	15
Tablo 3.2. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Sınıflara İlişkin Bilgiler	15
Tablo 3.3. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme İlişkin Bilgiler	16
Tablo 3.4. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye İlişkin Bilgiler	16
Tablo 3.5. Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği Güvenirlilik Katsayıları	17
Tablo 3.6. Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği Aritmetik Ortalama Değerlendirme Aralığı	19
Tablo 4.1. Ölçeğin Kapsam Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	21
Tablo 4.2. Ölçeğin Tarihsel Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	24
Tablo 4.3. Ölçeğin Evrensel Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	26
Tablo 4.4. Ölçeğin Kapsam Boyutuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	29
Tablo 4.5. Ölçeğin Tarihsel Boyutuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	30
Tablo 4.6. Ölçeğin Evrensel Boyutuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	32
Tablo 4.7. Medeniyet Kavramı Algı Ölçeğine İlişkin Bulgular	33
Tablo 4.8. Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi.....	34
Tablo 4.9. Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine Göre Analizi.....	35
Tablo 4.10. Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Analizi	36
Tablo 4.11. Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine Göre Analizi	38

KISALTMALAR LİSTESİ

f	: Frekans
F	: Anova Değeri
KMO	: Kaise-Meyer-Olkin (Örneklem Yeterliliği)
N	: Örneklem Sayısı
p	: Anlamlılık Derecesi
Ort.	: Ortalama
Ss	: Standart Sapma
t	: t değeri (Bağımsız Örneklem t-Testi İçin)
$\bar{X}$	: Ortalama Değer
α	: Güvenirlilik Katsayısı
%	: Yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Medeniyet kavramı dünya düşünce tarihinde olduğu gibi Türk düşünce dünyasında da önemli bir yere sahiptir. Şöyle ki, Türk düşünce dünyasını modernleşme devrimizin başından itibaren büyük ölçüde etkilemiş ve etkilemeye de devam eden kavramlardan biri olarak öngörülen medeniyet kavramının, “Arapça’da “şehir” anlamına gelen ve müdûn köküne dayanan medine isminden Osmanlı Türkçesi’nde türetilen ...kök itibarıyla “yönetmek” (es-siyâse) ve “mâlik olmak” anlamları da bulunan deyn (dîn) masdarıyla ilişkili olduğu” söylenebilir (Kutluer, 2003; Topaloğlu, 2016). Bununla birlikte İngiliz düşünce dünyasında, önce “civility”e günümüzde ise “civilization” kavramlarına denk gelen şekilde birçok bilimsel amaçlı hazırlanan kaynak ve çalışmalarda kullanıldığı görülmektedir (Gencer, 2012).

Türkçe ve Osmanlıca açısından medeniyet kavramına bakıldığında birçok anlama karşılık geldiği yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Bunlardan en önemlileri, Şemseddin Sami’nin Kâmûs-î Türkî’sinde:

“Ulûm ve fûnûn ve sanâyi ve ticâretin semerâtından bi-hakkın istifâde ile hüsn-i hâlde ve refâh ve âsâyişte yaşayış, hazariyyet, terakkî” (Sami, 2014; Topaloğlu, 2016); Ali Nazîmâ ve Faik Reşad’ın Mükemmel Osmanlıca Lügati’nda: “Bedeviyet”in zıddı. Medenilik, şehrilik, Terakkiyât-ı hâzıraya muvâfık surette maişet ve ictimâ” (Nazîma ve Reşad, 2005) anlamları içerecek şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Ayrıca, İlhan Ayverdi tarafından bilim dünyasına kazandırılan Misalli Büyük Türkçe Sözlüğünde medeniyet kelimesinin;

“Bir millet ve toplumun maddî, mânevi varlığına âit üstün niteliklerden, değerlerden, fikir ve sanat hayatındaki çalışmalardan, ilim, teknik, sanâyi, ticâret vb. sahalardaki nîmetlerden yararlanarak ulaştığı bolluk, rahatlık ve güvenlik içindeki hayat tarzı, yaşama biçimi, medenilik, uygarlık” (Ayverdi, 2011) şeklinde tanımlanarak uygarlık kelimesinin içeriğiyle benzeştirilerek verildiği görülmektedir (Ayverdi, 2011).

Yukarıda medeniyet kavramlarını içeren sözlüğe bakıldığında, medeni hayatında dışında kalarak medeni hayata uyum sağlayamamış görgüsüz insanların medeniyetsiz olarak değerlendirilmesi dikkat çekici bir durum olarak değerlendirilebilir (Ayverdi, 2011).

Günümüzde belli zaman aralıklarıyla Türk Dil Kurumu tarafından yayınlanmış olan Türkçe sözlüğe bakıldığında medeniyetin uygarlık kavramıyla eş tutulduğu (TDK, 2011) görülmektedir. Türk Dil Kurumu tarafından yayınlanmış sözlükte uygarlık kelimesi;

- ✓ Uygar olma durumu
- ✓ Medeniyet,
- ✓ Medenilik,
- ✓ Bir ülkenin, bir toplumun, maddi ve manevi varlıklarının fikir, sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerinin tümü (TDK, 2011) şeklinde içerik olarak tanımlandığı görülmektedir.

Toplu yaşamın en önemli merkezini oluşturan şehir, şehirleşmek ve şehir hayatını benimseyerek gerekli oryantasyonu sağlamak” olarak Sosyal Bilimler Ansiklopedisi’nde açıklanan medeniyet kavramı, teknik olarak kültürü oluşturan bileşenleri içeren terim...” (Sosyal Bilimler Ansiklopedisi, 1990) şeklinde karşılık bulduğu söylenebilir. Bununla birlikte medeniyet kavramının şehir kelimesi temelli tanımlandığı bir diğer eser, Ferit Devellioğlu’nun Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgatı’dır. Bu eserde medeniyet kavramı, “medenilik, şehirlilik, uygarlık” (Devellioğlu, 2015) kelimeleriyle açıklandığı görülmüştür.

Bulunduğu zaman diliminin gereklilikleri yakalayarak zamansal koşullara sosyo-kültürel, ekonomik, bireysel ve toplumsal anlamda kolaylıkla ayak uydurma temelinde açıklanan medeniyet kavramına yönelik yukarıda verilen içeriksel aktarımlarla birlikte bu kavramı yaşam şekli, yaşam kültürü, yaşam farkındalığı gibi özgün kelimelerle açıklayan bir diğer eser Çağbayır (2007) tarafından kaleme alınan Ötüken Türkçe Sözlüktür. İlgili eserde medeniyet kavramı;

- ✓ Şehirde yaşama; kentli oluş; kentte yaşama biçimi,
- ✓ Ekonomik, siyasal, toplumsal, düşünce, kültür ve sanat, bilim ve teknik bakımlarından ideal sayılan üst düzeyde yaşama durumu; ideal gelişmişlik; uygarlık,
- ✓ Toplumların veya ülkelerin düşünce ve sanat hayatı ile maddî ve manevi varlığına özgü niteliklerinin tümü; uygarlık,
- ✓ Bilim ve tekniğin verilerinden en üst düzeyde yararlanabilme durumu,
- ✓ Daha nazik, daha kibar olma durumu olarak kapsamı bakış açısıyla tanımlandığı söylenebilir (Çağbayır, 2007; Topaloğlu, 2016).

Verilen kavramsal açıklamaların tamamına bakıldığında, medeniyet kelimesinin uygarlık ile benzer bir şekilde ele alınarak anlamlandırıldığı ifade edilebilir. Ayrıca medeniyet kavramının, kültür kavramı gibi kendisini oluşturan maddi ve manevi bileşenlere sahip olduğu söylenebilir.

Hazırlanan çalışmanın temel taşı oluşturulan medeniyet kavramına ilişkin geçmişten günümüze Türk ve İslam coğrafyasında tanımsal çeşitliliğin fazla olması, bu kavramın olgusal anlamda değerliliği açısından dikkat çekici bir durum oluşturmaktadır. Türk ve Müslüman coğrafyasında yetişen düşünürlerin bu kavramlara yüklediği anlamlara bakıldığında, zengin bir çeşitlilik göze çarpmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- Gökalp (2013), medeniyet kavramını “gözlem, model ve taklit yoluyla edinilen ve toplumlar arası aktarılan kavramsal öğrenmeler” olarak tanımlamıştır.
- Ağaoğlu (2013), medeniyet kavramını “insanoğlunun özgünlüğünü tanımlayan hayat tarzı” olarak anlamlandırmıştır.
- Kösoğlu (2015), medeniyet kavramını “başarı bazlı insan yaşamını şekillendiren olgular bütünü” olarak açıklamıştır.
- Özakpınar (2014), medeniyet kavramını “mantıksal düzlemde çevresel ilişkisini kişisel yaşam amacını karşılayan yaşama bağlılığını arttıran duygusal hisleri arttıran inanç ve ahlaki düzen” olarak değerlendirmiştir.
- Tanilli (2006), medeniyet kavramını “dünya üzerindeki bütün halk ve toplulukları yaşam biçimi, sahip olduğu kültür, ideoloji, inanç ve sanat tarzı, siyasi ve sosyal örgütlenme biçimleri olarak birbirinden farklılaştırıp ayıran özellikler bütünü” olarak tanımlamıştır.
- Pazarbaşı (1996), medeniyet kavramını “yerleşik yaşam biçiminin ürünlerinin başında gelen şehir veya kent” kavramı olarak ifade etmiştir.
- Şeriati (1998), medeniyet kavramını “Kültür kavramı temelinde değerlendirmiştir. Şöyle ki, insan hayatı boyunca üretilen maddi ve manevi eserlerin bütünü” olarak tanımladığı söylenebilir.

Bu kadar farklı tanım ve sınıflamaların yapıldığı medeniyet kavramının incelendiği bu araştırma beş bölümde tamamlanmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın amaç, alt problemi, önemi, sınırlılıkları ve sayıltılarına yer verilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde medeniyet kavramının tanımına, tarihçesine, kavramın dönüşüm sürecine, kavramın öncüllerinin neler olduğuna, medeniyet örüntülerine ve medeniyeti oluşturan etmenlere yer verilmiştir. Devamında araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, araştırma verilerinin toplanmasına ve toplanan verilerin nasıl analiz edildiğine ilişkin bilgiler anlatılmıştır. Araştırmanın dördüncü bölümünde ise araştırmada veri toplama araçları ile toplanan

verilerin analiz edilmesi neticesinde elde edilen bulgular verilmiş olup araştırmanın beşinci yani son bölümünde ise araştırmadan elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda sunulan önerilere yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Tarih öncesi dönemlerden bu güne insanoğlunun göstermiş olduğu her başarı ve izi, medeniyetin yapı taşlarını oluşturmuştur. Medeniyetlerin tezahür etmesi ve tarihe kök salması; coğrafi çevre şartları, toplulukta yaratıcı öncülerin var olması, insan ile kendisi dışındaki zorlayıcı her şart ve durum arasında devamlı bir üstünlük sağlama mücadelesinin etki ve sonuçlarıyla şekillenmiştir. Bu mücadele de şekillenme de durmadan devam etmektedir. Medeniyetleri kuran, inşa eden insandır. İnsan akli ile kültürü inşa eder. Kültürü ve medeniyeti akli ile inşa eden insan, organik bir varlıktır. İnsan; nasıl ki doğar, büyür ve ölürse; insanın eseri olan medeniyetlerde doğar, büyür, gelişir ve ölür. Bir medeniyeti ölmesi yerine başka bir medeniyetin geçmesi demektir (Haldun, 1989).

Medeniyetlerin ruhsal temelini bir din ve toplumsal temeli o dine bağlayan ahlak nizâmı oluşturmaktadır. Bu ahlak nizamına ve dine güven duyan bireyler inancı ve ahlaki yaşatacak kültür eserleri meydana getirmektedirler (Özakpınar, 2007). Medeniyetlerin şekillenmesinde dinler her ne kadar aslan payını sahiplenmiş olsalar da medeniyetlerin kurulmuş oldukları alanların coğrafi ve iklimsel yapıları dahi hatırı sayılır bir oranda medeniyet çeşitliliğine sebep olarak tarih sahnesinde yerlerini almışlardır. Tarihi olaylara sahne olan her medeniyetin kendine yurt edindiği bir coğrafi mekan vardır. Yine medeniyetlerin yayılıp genişlemesinde ve dağılıp yok olmasında en büyük etken devrin doğal şartlarıdır (Akurgal, 1998).

Medeniyetlerin doğuşlarına ve günümüze kadar geçen süreç içerisindeki gelişmişliğe bakıldığında, teknolojik gelişmelerin ve yapılan eğitim faaliyetlerinin etkisi kendisini bizlere gösterir niteliktedir. Tekerleğin geliştirilmesi ile birlikte önümüze gelene kadar sayısız farklı sahalarındaki teknik gelişim, her zaman medeniyetlere tesir etmiş, onları şekillendirmiştir (Güler, 2006; Şahin, 2016).

Araştırmada tarihten günümüze medeniyet kavramının tanım ve sınıflamalarındaki farklılıklardan dolayı kültürler arası bir anlayış farklılığından kaynaklı olarak medeniyet kavramını farklı algılandığına dair bir öngörü ile başlanmıştır. Bu öngörü temelinde araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir. Fakat alanyazın incelenmesi

neticesinde medeniyet kavramının nasıl algılandığına ilişkin belirli bir ölçütün olmadığı görülmüş ve alanyazındaki önemli bir eksikliğin giderilmesi için medeniyet kavramı algı ölçeğinin geliştirilmesine araştırmada karar verilmiştir. Süreçte araştırmacının olanakları doğrultusunda araştırmanın çalışma grubunu Eğitim Fakültesi öğrencileri oluşturmuştur.

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın problem cümlesini “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları nasıldır?” ifadesi oluşturmaktadır. Bu amaç çerçevesinde araştırmada şu alt problemlere yanıt aranmaya çalışılmıştır:

- ✓ “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları ne düzeydedir?”
- ✓ “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?”
- ✓ “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?”
- ✓ “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen bölüm değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?”
- ✓ “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen üniversite değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?”

1.2. Önem

Çalışmada, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algılarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmada alanyazında ilk çalışma olması açısından büyük önem taşımaktadır. Alanyazında önemli bir eksikliğin yapılan çalışma ile giderilmeye çalışılmış olması ileride yapılacak olan çalışmalar için kaynak oluşturması beklenmektedir. Ayrıca yapılan çalışmanın özgün olması da büyük önem taşımaktadır.

1.3. Sınırlılıklar

Araştırma sürecinde belirlenen sınırlılıklar aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

- ✓ Araştırma, veri toplama araçlarına katılan Eğitim Fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır.

- ✓ Araştırmada elde edilen veriler, İnönü ve Atatürk Üniversiteleri Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin algıları ile çerçevelendirilmiştir.

1.4. Sayıtlar

- ✓ Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu,
- ✓ Çalışmaya katılan Eğitim Fakültesi öğrencileri ölçek maddelerine samimi, içten, inandırıcı ve tutarlı bir şekilde cevap verdikleri,
- ✓ Araştırmada belirlenen örneklemin, evreni temsil ettiği,
- ✓ Araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ölçekte yer alan maddelere verdikleri cevapların gerçeği yansıttığı kabul edilmiştir.

1.5. Tanımlar

Medeniyet: Bu kavrama ilişkin yukarıda da gözlemlendiği gibi birçok tanımlama yapılabilir. Bütün bu tanımlardaki özellikleri içeren kapsamlı bir bakış açısıyla yaklaşıldığında medeniyet, insan yaşamının kalite ve nitelik olarak zirve noktasını yakalayabilmek için kent yaşam kültürünü edinerek şehir yaşamına yönelik uyumu yakalaması ve şehir yaşamının sunduğu sosyo-kültürel, bilimsel, ekonomik, siyasi ve ideolojik anlamda ideal ortamlara katılım göstererek bu ortamın gerekliliklerini edinip ona göre davranmak olarak tanımlanabilir (Çağbayır, 2007).

Uygarlık: Yapılan bu çalışmada da ortaya çıktığı gibi uygarlık aslında medeniyet kavramıyla benzer bir şekilde tanımlandığı söylenebilir. Ancak bu kavram, özgünlük, farklılık ve ayrıştırma kelimeleri doğrultusunda, bir topluluğu, halkı veya milleti diğerlerinden farklılaştıran hayat tarzı, inanç sistemi, düşünce yapısı, toplumsal yapı olma biçimi olarak açıklanabilir (Tanilli, 2006).

Kültür: İnsan hayatıyla benzer bir geçmişe sahip olan kültür kavramı, insanoğlunun yaşını ortaya çıkaran bir özelliğe sahiptir. Bu özellik temelinde her bireysel ve toplumsal yaşamın ortaya çıkardığı ürün diğerlerinden farklı olma olasılığı bulunmaktadır. Bu farklılıklar da dikkate alınarak kültür, bir milletin tarih boyunca meydana getirdiği maddi ve manevi değer bütünü olarak tanımlanabilir. Unutulmaması gereken en önemli nokta, insan yaşamındaki her değişim beraberinde bir kültürel değişimi getirmektedir (Çeçen, 1996).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER

2.1. Medeniyet

Arapça bir kelime olan medeniyet, “medine” kelimesinden türemektedir. “Medine” kelimesi ise (m-d-n) kökünden türemiş olup bir yerde ikamet etmek, yerleşmek anlamlarına gelir (Kutluer, 1998).

Kelimenin etimolojik kökenine bakıldığında hem Batı hem İslam dünyasında şehirli ve görgülü olma durumu vardır. Bu kavram batı dünyasının yaşam biçimini şekillendiren dillerde de benzer bir şekilde değerlendirildiği söylenebilir. Şöyle ki, “medeniyet”i ifade eden ‘civilisation’ sözcüğü Fransızca civilis (vatandaşlık) ve cité (şehir), İngilizce civic (şehre ait) ve civit (nazik, kibar) kelimeleriyle akrabalık taşıyan city kelimesinden gelmekte ve kelime anlamı olarak edep-erkân, öğrenme, zarıflenme” gibi özellikleri içererek anlamlandırıldığı yapılan çalışmalarda görülmektedir” (Yılmaz, Palancı, Ünal, Gök, Balki ve Kurt, 2016). Bununla birlikte medeniyet, yerleşik yaşamın modern merkezlerini oluşturan kentlerde hayatlarına devam edenlerin yaşam serüvenine ilişkin davranışlarını betimleyen bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Bu tanım doğrultusunda kent yaşamı kırsal yaşamdan farklı kavramlarla anlamlandırılmasını beraberinde getirmiştir. Hayatlarını hava koşulları ve mevsimlere göre şekillendiren göçebeler bedeviyet, kırsal alanlarda yaşayıp bu alanların sunduğu coğrafyadan geçimlerini sağlayanlar hazariyet kavramlarıyla tanımlandığı söylenebilir (Koç, 2011).

Tarihi gelişim sürecinde medeniyet kelimesinin bizim yaşamımızın en önemli ögesi olan Türk dilinde de tanımlandığı görülmüştür. Medeniyet, Türkçede şehirle ilgili, şehre ait, şehirleşme ve bir arada yaşayabilme seviyesine ulaşmış toplum olarak da yorumlanabilir. Bununla birlikte günümüz Türkçesinde medeniyetin karşılığı olarak “belli yasalara uyarak şehirde yaşayan halk” anlamına gelen uygar kelimesinden türetilen uygarlık kelimesi de yaygın olarak kullanılmaktadır. Uygarlık sözcüğünün, bir Türk devleti olarak yerleşik ve şehirli yaşamın hemen tüm özelliklerini gösteren Uygurlara gönderme yapma yoluyla Türkçenin özleştirilmesi hareketi sırasında türetildiği ileri sürülmektedir (Braudel, 2001; Güler, 2006). Uygarlık, doğal halin, barbarlığın karşıtı olan bir anlamı çağrıştırmaktadır. Bu anlamda, uygar millet, uygar halk denince, barbar,

ilkel kelimeleriyle köklü bir zıtlık içeren, yerleşik ve şehirli yaşamı, hukuksal ve siyasal bir örgütlenmeyi ve şehirli tarzı benimsemiş bir topluluk anlaşılmaktadır (Tanili, 2006).

İnsan topluluklarını hayvan topluluklarından ayıran özelliklerden biri de insanın medeniyetler kurabilmesidir. Çünkü insan, medeniyetler kuran bir varlıktır. Uygar insan veya uygar toplum kent kültürüne ayak uydurabilmiş bir arada yaşayabilme merhalesine ulaşmış insan veya toplum demektir. Yani barbarlığın zıddı demektir uygarlık. Doğa ile mücadelesini bir derece de olsa kazanmış, iktisadî yapısını belli bir aşamaya getirebilmiş, sosyal sınıf bilinci oluşmuş topluluklara uygar toplum denir. Bu aşamaya ulaşmış bir topluluğun maddî ve manevî bütün ürünlerini barındırır bu kavram (Soysal, 2016).

Medeniyet kavramının en önemli ölçütünü oluşturan uygarlık kavramı, anlamsal olarak iki şekilde çağrışım uyandırmaktadır. Bunlar;

- İlk olarak uygarlık, yaşadığı döneme ve zamana bağlı olarak çevresinde varlığını idame ettiren toplumlardan gelişme ve yaşam biçimi olarak pozitif yönden farklılaşıp dönemin olması gereken önemli yaşam ölçütlerini yakalamış halk olarak değerlendirilmektedir.
- Bir diğer şekliyle uygarlık, kendine özgü sosyo-kültürel, ideolojik, siyasi ve ekonomik özelliklerle diğer topluluk veya halklardan farklı özgün özelliklere sahip olanların bunu yaşamsal örgütlenme biçimlerine yansıtması olarak betimlenebilir (Tanilli, 2006).

Gerçekleştirilen çalışmalarda medeniyet kavramının etimolojik yukarıda verilen tahlilinde görüldüğü üzere, medeniyet doğrudan şehirle ilişkilendirilerek tanımlandığı söylenebilir. Bu tanımlama bakımından kültürel birliktelikten doğu ve batı anlamında söz edilebilir. Şehir kavramıyla medeniyet kavramının ele alındığı doğu ve batı kültürü, yaşam biçimin şehirler anlamında en ideal düzeye ulaştığı ortamlar olarak detaylandırılmaktadır (Güney, 2006). Bu idealite, şehir hayatın sunduğu fırsatlar temelinde ele alınmaktadır. Ancak bu fırsatlara sahip olup bunlardan yararlanamayanların değerlendirilmesinde medeniyet kavramı açısından problem oluşturduğu söylenebilir. Çünkü şehir kavramını temel ölçüt olarak kabul eden medeniyet, bu ortamlardaki birikimin yaşamlarını sürdürenler tarafından alınmasını incelemektedir. Bu durum, medeniyet içerisinde medeniyetsiz bir yaşam şeklinin ortaya çıkmasını tetiklediği ifade edilebilir. (Kutluer, 1998)

Medeniyet kavramına ilişkin kapsamlı olarak gerçekleştirilen bu değerlendirmeler, toplu yaşamının en önemli biçimsel birimlerinin başında gelen şehirlerde yaşayanların, yaşam organizasyonları tanımlayıp tasnif eden Arapça medine

kelimesine dayandığı ifade edilebilir. Bu terim aynı zamanda yaşamsal özellikler olarak niteliksel üstünlüğü içeren bir anlama da sahiptir (Şulul, 2011).

Medeniyet kavramını kendisiyle ilişkili olan kültür ve kimlik gibi kavramları gibi tanımlamak zordur. Bununla beraber, bir milletin maddî, manevî varlığına ait üstün değerlerden, fikir ve sanat hayatındaki çalışmalardan, ilim, teknik, sanayi, ticaret vb. alanlardaki gelişmelerden yararlanarak ulaştığı refah, rahatlık ve güvenlik içindeki hayat tarzı, yaşama biçimi şeklinde genel bir tanım yapma çalışmanın ilerleyişi açısından faydalı olacaktır. Bu tanım üzerinden hareket edilirse medeni olma durumunun bir ötekisi olduğu fikrine ulaşılabilir. Medeniyet kavramı bir anlamda toplumun kendisiyle bir yüzleşmesi, çatışması ve yanlış olan yönlerini törpülemesi olarak görülebilir (Koçak, 2016).

2.2. Medeniyet Örüntüleri

Medeniyet kavramını Hint Medeniyeti, Yunan Medeniyeti, Mezopotamya medeniyeti gibi parça parça ele alabileceğimiz gibi Doğu-Batı medeniyeti şeklinde de ele alabiliriz. Hepsisi de insana dair olduğu için bir ortak paydada “İnsanlık medeniyeti” olarak da ele alınabilir (Soysal, 2016).

2.2.1. Batı Medeniyeti

Batı medeniyeti kavramı, Osmanlı Devleti’nin yıkılma sürecine girmesinden bu yana Batı’nın gelişmesindeki arka planı bilmek, Doğu’nun geri kalış nedenini çözümlmek, yanlışlarla hesaplaşmak, örnek alma ve taklit etme amacıyla düşünce dünyamızı meşgul etmiştir (Soysal, 2016).

Batı medeniyeti denilirken daha çok 18. yüzyıldan sonra bilimde, fende, sanayide atılımını yapmış, belirli bir insan tipini yaratabilmiş ülkeler akla gelir. Avrupa medeniyeti daha yaygın bir terim olarak Batı medeniyeti, Avrupa’da tarihin belli bir döneminde ortaya çıkıp gelişmesini yapmış belli bir sosyal sınıfın uygarlığıdır. Doğu ise daha çok Ortadoğu, Uzak Doğu ve Afrika ülkelerini içine alan bir kavramdır (Tanilli, 2006).

Batı derken farklı kıtalarda farklı ülkeler olsalar da benzer ortak değerleri olan ülkeler kast edilir. Batı uygarlığı maddî olarak kapitalizme, manevî olarak da Hristiyanlığa bağlıdır. Fransa’nın dışında İtalya, İspanya, İsviçre gibi Batılı ülkeler laik değillerdir. Kendilerini Hristiyanlığa bağlı hissederek ancak dinin doğrudan devlete bir etkisi yoktur. Yani dinlerini, doğrudan devlet sistemi içerisinde yaşamazlar. Oysa İslâm

daha farklıdır. İnsana, topluma, dünyaya, devlete ait kurallar ve ilkeler koyar. Batı anlayışı bireycidir, Doğu ise bütüncü, Batı parçalayıcıdır, Doğu birleştirici. Batı ruhunda düşünce esastır, Doğu ruhunda gönül. Batı ruhu başkaldırıdır, Doğu ruhu teslimiyetçidir (Soysal, 2016).

2.2.2. Doğu Medeniyeti

Doğu ve Batı kelimeleri günümüzde yer-yön adı olmaktan öte adeta iki uygarlığı veya iki dini temsil eden kavramlar olarak algılanır olmuştur. Doğu İslâm dünyasının adı Batı ise Hristiyan dünyasının adı oluvermiştir. Bu kavramları alt dallarına ayırmak mümkün olduğu gibi kesin sınırlarını da çizmek zordur. Ancak genel hatları itibari ile Batı medeniyeti kapitalist, sömürgeci, modern ve bir yönüyle de Hristiyan ülkelerini (ki buna Rusya da dâhildir) çağrıştırırken, Doğu medeniyeti, Asya'yı, İslâm coğrafyasını, Uzak Doğu ülkelerini çağrıştıran bir kavramdır (Soysal, 2016).

2.3. Medeniyeti Oluşturan Etmenler

2.3.1. İnsan

Çin'den Uygur ve Orta Asya Türklerine, Hindistan ile Mezopotamya Medeniyetlerinden eski Mısır medeniyetine kadar her kültür merkezinin, medeniyetin doğuşuna ve yükselişine katkıları olmuştur. Ege kıyılarında bulunan antik çağ sitelerinden olan Roma'ya, Batı Avrupa'da aydınlanma döneminin ortaya konularak endüstri devrimi yapan uluslara ve Amerika'dan Uzak Doğu'da Japonlara kadar tüm dünyaya bu kültür merkezlerinin katkısı olmuştur (Safa, 2010). Kısaca tarihi süreçte çok sayıda ülkenin ve milletin uygarlığın oluşum ve gelişimine katkısı olmuş ve olmaya da devam etmektedir.

Tarih öncesi dönemlerden bu güne insanoğlunun göstermiş olduğu her başarı ve izi, medeniyetin yapı taşlarını oluşturmuştur. Medeniyetlerin tezahür etmesi ve tarihe kök salması; coğrafi çevre şartları, toplulukta yaratıcı öncülerin var olması, insan ile kendisi dışındaki zorlayıcı her şart ve durum arasında devamlı bir üstünlük sağlama mücadelesinin etki ve sonuçlarıyla şekillenmiştir. Bu mücadele de şekillenme de durmadan devam etmektedir. Medeniyetleri kuran, inşa eden insandır. İnsan akıllı ile kültürü inşa eder. Kültürü ve medeniyeti akıllı ile inşa eden insan, organik bir varlıktır. İnsan; nasıl ki doğar, büyür ve ölürse; insanın eseri olan medeniyetlerde doğar, büyür,

gelişir ve ölür. Bir medeniyeti ölmesi yerine başka bir medeniyetin geçmesi demektir (Haldun, 1989).

2.3.2. Din

Bir toplum gerçekliği olan dinin tarihi, insanlık tarihiyle birlikte başlar. Toplumların zamanla oluşturduğu bilim, kültür, sanat, hukuk ve ahlak gibi insana özgü etkinlik alanlarında ve sosyal yaşamda din kurumu önemli bir aktör olarak rol almıştır. Bu kapsamda dinin, medeniyetlerin doğmasında ve gelişmesinde de önemli bir yeri vardır. Dinin etkin olmadığı bir medeniyetten bahsetmek mümkün görünmemektedir. Medeniyet, bir toplumun maddi ve manevi alanda tecrübe ettiği ve yaşadığı bir hayattır. Din duygusu, medeniyeti oluşturan bireyler arasında ortak değerlerin oluşmasına ve güçlenmesine imkân sağlar. Böylece toplumda bireyler arasında aynı değerlere bağlı olma ve aynı duygu ve düşünceleri paylaşma bilinci gelişir. Bu duygu ve inanç birlikteliği de medeniyeti güçlü kılar. Bu bağlamda medeniyetlerin inşa ve yayılma süreçlerinde din sosyal bir gerçeklik olarak etkin bir şekilde varlığını göstermiştir (Akdoğan, 2008).

Medeniyetlerin ruhsal temelini bir din ve toplumsal temeli o dine bağlayan ahlak nizâmı oluşturmaktadır. Bu ahlak nizâmına ve dine güven duyan bireyler inancı ve ahlakı yaşatacak kültür eserleri meydana getirmektedirler (Özarpınar, 2007).

Genel itibariyle bütün medeniyetlerin temelinde dinlerin çok büyük bir etkisi vardır. Adeta medeniyetler, dinler vasıtasıyla tesis edilmiş olan olgulardır diyebiliriz. Çünkü dinler, insanların hayatlarında giyim kuşamlarından insanlar arası ilişkilere, beslenme alışkanlıklarına, aile kurumunun niteliksel özelliklerine, ibadetlere ve bunların ifasına, insanlar arası bir statü farkının bulunup bulunmayacağından kutsal görülen nesnelerin varlığına kadar, saymakta olduğumuz ve sayamadığımız daha birçok şeyin şekillenmesinde dinler sahnede bulunmaktadır. Bununla birlikte, ta ilk çağlardan itibaren herhangi bir dini bulunmayan ve umumiyet itibariyle dinsiz olan hiçbir toplum bulunmamaktadır (Safa, 2010). Bu bağlamda düşünüldüğünde, medeniyetlerin tesisinde en büyük pay dinlere düşmektedir. Bazı dinlerde halk arası eşitlik kavramı bulunurken kimi dinlerde statü farkı bir dini unsur olarak bulunmaktadır. Genellikle statü farkı, semavi olmayan dinler sınıfının içerisinde oldukça fazla görülmektedir. Örneğin Hinduizm dini böyle bir statü farkının yaşandığı bir dindir ki Hindistan'ın 'Hint Medeniyeti' olarak adlandırmış olduğumuz medeniyet böyle bir uygulamanın neticesinde

şekillenmiştir (Tümer, 1997). Dinler, çizmiş oldukları çerçeveler ve sunmuş oldukları yenilikler ile medeniyetlerin bina edilmesinde aktif rol oynamışlardır (Çelik, 2018).

2.3.3. Coğrafya

Medeniyetlerin şekillenmesinde dinler her ne kadar aslan payını sahiplenmiş olsalar da medeniyetlerin kurulmuş oldukları alanların coğrafi ve iklimsel yapıları dahi hatırı sayılır bir oranda medeniyet çeşitliliğine sebep olarak tarih sahnesinde yerlerini almışlardır. Tarihi olaylara sahne olan her medeniyetin kendine yurt edindiği bir coğrafi mekan vardır. Yine medeniyetlerin yayılıp genişlemesinde ve dağılıp yok olmasında en büyük etken devrin doğal şartlarıdır (Akurgal, 1998).

İklimsel açıdan sıcak bir bölgenin medeniyetinde daha bol ve uzun giysilerin açık renk tonlarıyla kullanıldığı görülür. Ama bir de kutup bölgesine yakın yerlerin yaşantısına bakıldığında, insanların dış kıyafetleri, üzerlerine yorgan almışçasına kalın ve büyük olduğu gözlemlenecektir. Dolayısıyla bir medeniyetin hükmünü sürmüş olduğu bölgenin iklimi, coğrafi özellikleri, suya olan yakınlığı -özellikle ticaret unsurunda bu faktör devreye girmektedir- gibi etmenler o medeniyeti baştan aşağı etkilemiştir ve dahi medeniyetler, bu etkilemelerin neticesinde şekillenmiştir. Sıcak bölgelerde yaşayan insanların daha açık renklerde kıyafetleri kullanmaları ve daha ince kumaşlardan giysiler giymesi ya da Alaska bölgesinde yaşayan insanların daha koyu renkler tercih edip kalın giysiler giymeleri gibi özellikler gözlenmektedir. Bunun yanında, ticaret yollarına yakınlığı ve uzaklığı da medeniyet kavramını etkilemiştir (Haldun, 2004). Çünkü ticaret yapılması demek bir bölgenin birçok kültürle bütünleşmesini sağlamak demektir. Böylece medenileşme yolunda görülen adımların hızlı bir şekilde ticaret yoluyla bilinmesine ve işlenmesine yardımcı olmuştur. Bu, medeniyetlerin birbirleri ile etkileşmesine yardımcı olmuştur (Çelik, 2018).

2.3.4. Teknoloji

Medeniyetlerin doğuşlarına ve günümüze kadar geçen süreç içerisindeki gelişmişliğe bakıldığında, teknolojik gelişmelerin ve yapılan eğitim faaliyetlerinin etkisi kendisini bizlere gösterir niteliktedir. Tekerleğin geliştirilmesi ile birlikte önümüze gelene kadar sayısız farklı sahalarındaki teknik gelişim, her zaman medeniyetlere tesir etmiş, onları şekillendirmiştir (Şahin, 2016).

İnsan hayatını kolaylaştırıcı birçok teknolojik buluş, çağımızın bütün medeniyetlerine yeni bir mahiyet kazandırmıştır. Teknolojik buluşlar ilerledikçe de medeniyetlerin benzeşmeleri artmıştır. Bu da teknolojinin bir medeniyete bağlı kalamayacağını göstermektedir. Pusulanın, kâğıdın icadı, teleskop, güneş saati, uzay araştırmaları, metallerin ve karışımların kullanımı bugünkü ileri teknolojinin temellerini oluşturur. İleri teknoloji dediğimiz elektrik ve motor gücünün kullanılması, iş bölümüne dayalı üretim tarzı, yeni silahlar, eğitim kurumları, iletişim ve ulaşım araçlarının zamanı kısaltmasıyla insanların giyimine kuşamına varana kadar, birbirlerinden etkilenmelerine yol açmıştır (Ural, 2017).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırma verilerinin nasıl toplandığı, veri toplama araçları ve toplanan verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada “tarama modeli” kullanılmıştır. Tarama modeli, bir örneklemden bireylerin verilerinin bir ve birden fazla değişkene göre nasıl dağılım gösterdiğini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Tarama modeli kullanılan araştırmalarda evrenin tamamından veri toplamak yerine, evrenin belirli bir bölümünden yani belirli bir örneklemden veri toplanabilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012: 177).

3.2. Araştırmanın Evreni

Bilimsel bir çalışmanın sonuçları ne kadar fazla genellenebiliyorsa değeri de o miktarda artar. Bilim, genellenebilirliği olan bilgiler bütünü olduğu için araştırmalarda kapsamlı bir alanda genellenebilirliği olan bilgiler elde etmeye çabalamak değerlidir (Karasar, 2016).

Evren, araştırmada toplanacak verilerin çözümlenmesiyle elde edilecek sonuçların geçerli olacağı, yorumlanacağı grup olarak ifade edilebilir (Büyüköztürk vd., 2012). Bu çerçevede yapılan araştırmanın evrenini, İnönü ve Atatürk Üniversiteleri Eğitim Fakültelerinde üç bilim dalında (Okul Öncesi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği) öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

3.3. Araştırmanın Örnekleme

Örnekleme, kendisi hakkında veri toplanan evrenin sınırlı bir parçası; örnekleme ise evrenin özelliklerini tespit etmek, tahmin etmek amacıyla onu temsil edecek uygun örnekleri belirlemeye yönelik süreci ve bu süreçte yapılan tüm işlemleri ifade eder (Büyüköztürk vd., 2012).

Araştırma örneklemini İnönü ve Atatürk Üniversiteleri Eğitim Fakültelerinde üç bilim dalında (Okul Öncesi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği) öğrenim gören öğrenciler arasından “Basit Seçkisiz Örnekleme” yöntemi kullanılarak belirlenen 500 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencileri cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf ve bölüm değişkenlerine ilişkin açıklayıcı bilgiler aşağıda Tablo 3.1, Tablo 3.2 ve Tablo 3.3’te gösterilmiştir.

Tablo 3.1.

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Cinsiyetlerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	N	%
Erkek	244	48,8
Kadın	256	51,2
Toplam	500	100

Araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencilerinin cinsiyetlerine ilişkin bilgilerin yer aldığı Tablo 3.1’deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılım gösteren eğitim fakültesi öğrencilerinin %48,8’ini erkek (n=244), %51,2’sinin ise kadın (n=256) öğrencilerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Kadın eğitim fakültesi öğrencilerinin erkek eğitim fakültesi öğrencilerinden az bir farkla fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3.2.

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Sınıflara İlişkin Bilgiler

Sınıf	N	%
1	36	7,2
2	73	14,6
3	178	35,6
4	213	42,6
Toplam	500	100

Araştırmaya katılım gösterenlerin eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine ilişkin verileri incelendiğinde öğrencilerin %7,2’sinin 1. sınıf (n=36), %14,6’sının 2.sınıf (n=73), %35,6’sının 3.sınıf (n=178), %42,6’sının ise 4.sınıfta (n=213) öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 3.3.

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme İlişkin Bilgiler

Bölüm	N	%
Sosyal Bilgiler	192	38,4
Sınıf Öğretmenliği	153	30,6
Okul Öncesi	155	31,0
Toplam	500	100

Araştırmaya katılım gösteren eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüm değişkenine ilişkin verileri incelendiğinde öğrencilerin %38,4'ünün sosyal bilgiler öğretmenliği (n=192), %30,6'sının sınıf öğretmenliği (n=153), %31'inin ise okul öncesi öğretmenliği (n=155) bölümünde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Araştırmaya en fazla katılımın sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerden tarafından olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3.4.

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye İlişkin Bilgiler

Öğrenim Görülen Üniversite	N	%
Atatürk Üniversitesi	250	50
İnönü Üniversitesi	250	50
Toplam	500	100

Araştırmaya katılım gösteren eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite değişkenine ilişkin verileri incelendiğinde öğrencilerin %50'sinin Atatürk Üniversitesi geriye kalan %50'sinin ise İnönü Üniversitesi'nde öğrenim gördükleri belirlenmiştir.

3.4. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırma verilerini toplamak için Ek-1'de yer alan "Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin toplanması için araştırmacı tarafından İnönü ve Atatürk Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri öğrencilerine 555 adet veri toplama aracı (Medeniye Kavramı Algı Ölçeği) dağıtılmıştır. Dağıtılan veri toplama araçlarından 511'i geri dönmüş olup 11'i araştırma için kullanılmaya değer bulunmamıştır. Geriye kalan 500 öğrenciden toplanan veriler ile araştırmanın analizleri yapılmıştır.

3.4.1. Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algılarını belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği” 37 maddeden oluşmaktadır. Ölçek “Kapsam”, “Tarihsel” ve “Evrensel” olmak üzere 3 boyuttan ibarettir. Ölçeğe ait boyutlar ve boyutlara ilişkin maddeler Cronbach α değerleri Tablo 3.5’te yer almaktadır.

Tablo 3.5.

Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği Güvenirlik Katsayıları

Boyutlar	Cronbach α
Kapsam	,87
Tarihsel	,91
Evrensel	,88
GENEL	,93

Yapılan araştırmada, “Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği” nin güvenilirliğinin belirlenmesinde Cronbach α değeri kullanılmıştır. Çalışmada Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı “ $\alpha=0,93$ ” olduğu belirlenmiştir. Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,80-1,00 aralığında olmasından dolayı araştırmada kullanılan Medeniyet Kavramı Algı ölçeğinin oldukça güvenilir olduğunun kanıtıdır (Kalaycı, 2010).

Araştırmada veri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen “Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin faktör analizine uygunluğunu tespit etmek için yapılan analizler neticesinde geliştirilen ölçeğin maddelerinin faktör yüklerinin 0,30’un üzerinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca faktör analizi neticesinde KMO değeri 0,934 ve Bartlett testine ilişkin χ^2 değeri 3080,575 ($p = 0,00$) olduğu saptanmıştır. Faktör analizi neticesinde elde edilen bu veriler, araştırma değişkenleri arasında iyi seviyede ilişki ($KMO \geq 0,7$) olduğunun kanıtıdır (Can, 2016). Ölçekte yer alan Kapsam, Tarihsel ve Evrensel adlı faktörlerin açıkladığı toplam varyans % 54,62 olarak belirlenmiştir.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeği maddelerinin normal dağılıp dağılmadığını incelemek için, ölçeklerin faktör puanları ve toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış, normal Q-Q pilot grafiği ile kutu çizgi grafikleri incelenmiştir. Buna göre ölçeğin faktör ve ölçek toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri ile standart hataları hesaplanmıştır.

Ölçeğin normallik testi için yapılan analizler sonucunda Skewness (Çarpıklık) değeri -0,553 Kurtosis (Basıklık) değeri 0,036 olduğu tespit edilmiştir. Skewness

(Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerleri $\pm 1,5$ aralığında olduğundan Medeniyet Kavramı Algı ölçeğinin maddelerinin normal dağıldığının kanıtıdır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Başka bir kaynakta ise ölçek toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayısı değerlerinin -1 ile +1 arasında olması ve elde edilen değerlerin standart hatalara bölünmesi ile elde edilen değerlerin 1,96'dan düşük olması ölçek puanlarının normal dağılım sergilediğinin başka bir kanıtıdır (Büyüköztürk, 2017). Ayrıca, normal Q-Q pilot grafikleri ile kutu çizgi grafikleri de incelenmiş ve verilerin normal dağılım sergilediği görülmüştür. Veriler normal dağılım sergilediği için analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Küçük gruplarla çalışmalar yapan araştırmacıların, grup sayılarının 30'un veya 15'in altında olmasına rağmen topladıkları verilerin dağılımlarının uygun olması durumunda parametrik istatistikleri kullandıkları görülmektedir (Köklü, Büyüköztürk ve Bökeoğlu Çokluk, 2007).

Ölçek, “(1) Hiç Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum” şeklinde olmak üzere beşli likert tipi ölçek biçimine uygun olarak tasarlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla kullanılan “Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği” ölçme aracının İnönü ve Atatürk Üniversiteleri Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören 500 lisans öğrencisinin verdiği cevaplar SPSS 25. Paket programına işlenmiştir. Veriler SPSS 25.0 programına işlendikten sonra kayıp veri olup olmadığı kontrol edilmiş ve uç değer tespiti yapılmıştır. Kayıp veri olmadığı görüldükten sonra uç değer tespiti için her iki ölçeğe ilişkin faktör ve ölçek toplam puanlarının z- puanları hesaplanmıştır. Ölçeklerin faktör ve toplam puanlarına ilişkin hesaplanan z-puanları -3 ile +3 aralığında bulunmuştur. Ayrıca uç değer tespiti için histogramlar ve kutu-çizgi grafiklerinden de yararlanılmıştır. Histogramlar ve kutu-çizgi grafikleri de incelendiğinde uç değer olmadığı görülmüştür.

Araştırmada toplanan verilerin analizinde aşağıda belirtilen araştırmanın alt problemleri göz önünde bulundurularak şu veri analiz yöntemleri tercih edilmiştir:

1. Araştırmanın “Eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları ne düzeydedir?” şeklindeki alt problemi için ölçek maddelerine verilen cevapların yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır.

2. Araştırmanın “Eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” ikinci alt problemi için “Bağımsız Örneklem t-Testi” kullanılmıştır.
3. Araştırmanın “Eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” üçüncü alt problemi için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Tek Yönlü Varyans Analizi neticesinde gruplar arasındaki anlamlı farklılığı bulmak için LSD testi kullanılmıştır.
4. Araştırmanın “Eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen bölüm değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” üçüncü alt problemi için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Tek Yönlü Varyans Analizi neticesinde gruplar arasındaki anlamlı farklılığı bulmak için LSD testi kullanılmıştır.
5. Araştırmanın “Eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen üniversite değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” üçüncü alt problemi için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Tek Yönlü Varyans Analizi neticesinde gruplar arasındaki anlamlı farklılığı bulmak için LSD testi kullanılmıştır.

Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği'nin maddelerine verilen cevapların değerlendirilmesinde Tablo 3.6'da yer alan aralıklar kullanılmıştır. Aralıkların eşit olduğu varsayılmış, ölçek maddelerine verilen cevapların aritmetik ortalamaları için puan aralığı 0,80 olarak belirlenmiştir (Puan Aralığı = (En Yüksek Değer-En düşük Değer)/5 = (5-1)/5 = 4/5 = 0,80).

Tablo 3.6.

Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği Aritmetik Ortalama Değerlendirme Aralığı

Düzye	Aralık	Seçenek
1	1,00 - 1,79	Hiç Katılmıyorum
2	1,80 - 2,59	Katılmıyorum
3	2,60 - 3,39	Kararsızım
4	3,40 - 4,19	Katılıyorum
5	4,20-5,00	Tamamen Katılıyorum

3.5.1. Bağımsız Örneklem t-Testi

Yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre katılımcıların görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını tespit için “Bağımsız Örneklem t-Testi” kullanılmıştır.

Yapılan çalışmada bağımsız örneklem t-testi yolu ile elde edilen bulguların güvenilir olması için bazı ön koşullara gereksinim duyulmaktadır. Bu koşullar: “Ortalamalar karşılaştırılarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine”, “t-Testi’ ne dâhil edilecek grupların varyanslarının eşit olmasına” ve “Her bir verinin diğer veriden bağımsız olduğu” koşuluna uyup uymadıklarına bakılmıştır (Can, 2016). Sayılan koşulları yerine getirdiği tespit edilen cinsiyet değişkeni için “Bağımsız Örneklem t-Testi” kullanılmıştır.

3.5.2. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Yapılan çalışmada “öğrenim görülen sınıf ve bölüm” değişkenlerine ilişkin olarak eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Yapılan analizde eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algılarının “ANOVA (F) değeri, ortalamaları, standart sapmaları ve anlamlılık değerleri (p)” hesaplanmıştır. ANOVA testi ikiden fazla bağımsız gruba ilişkin ortalamaların en az iki kişi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlediği için kullanılmıştır (Can, 2016). ANOVA sonucunda anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için “post-hoc (çoklu) karşılaştırmalar” testlerine bakılmıştır. Bu testler arasında “LSD” testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde veri aracı ve verilerin çözümlenmesi ile elde edilen bulgular bağımsız değişkenlere göre tablolar halinde gösterilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin bulgular ilk olarak ölçek maddelerinin frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak verilmiş daha sonra ise ölçek maddelerinin ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış son olarak ise ölçeğin boyutları ve ölçeğin geneline ilişkin araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ölçek puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 4.1.
Ölçeğin Kapsam Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Maddeler	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Madde-1.	46	9,2	50	10,0	96	19,2	188	37,6	120	24,0
Madde-2.	49	9,8	53	10,6	91	18,2	202	40,4	105	21,0
Madde-3.	37	7,4	55	11,0	89	17,8	173	34,6	146	29,2
Madde-4.	39	7,8	40	8,0	136	27,2	160	32,0	125	25,0
Madde-5.	24	4,8	64	12,8	119	23,8	174	34,8	119	23,8
Madde-6.	30	6,0	28	5,6	69	13,8	176	35,2	197	39,4
Madde-7.	56	11,2	89	17,8	124	24,8	130	26,0	101	20,2
Madde-8.	47	9,4	70	14,0	148	29,6	163	32,6	72	14,4
Madde-9.	43	8,6	53	10,6	92	18,4	196	39,2	116	23,2
Madde-10.	123	24,6	156	31,2	93	18,6	64	12,8	64	12,8
Madde-11.	72	14,4	73	14,6	129	25,8	141	28,2	85	17,0
Madde-12.	50	10,0	72	14,4	110	22,0	152	30,4	116	23,2

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Türkiye’de medeniyet kavramı ile ilgili algısal farklılıklar vardır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %24’ü “Tamamen Katılıyorum”,

%37,6'sı "Katılıyorum", %19,2'si "Karasızım", %10'u "Katılmıyorum" ve %9,2'si "Hiç Katılmıyorum" düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

"Medeniyet Kavramı Algı" ölçeğinin "Medeniyet kavramı birçok bilim insanı tarafından farklı yönlerden ele alınmıştır." maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %21'i "Tamamen Katılıyorum", %40,4'ü "Katılıyorum", %18,2'si "Karasızım", %10,6'sı "Katılmıyorum" ve %9,8'i "Hiç Katılmıyorum" düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

"Medeniyet Kavramı Algı" ölçeğinin "Medeniyet kavramı insan topluluklarının ortak ürünüdür." maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %29,2'si "Tamamen Katılıyorum", %34,6'sı "Katılıyorum", %17,8'i "Karasızım", %11'i "Katılmıyorum" ve %7,4'ü "Hiç Katılmıyorum" düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

"Medeniyet Kavramı Algı" ölçeğinin "Medeniyet kavramı manevi unsurları olduğu kadar maddi unsurları da ifade etmektedir." maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %25'i "Tamamen Katılıyorum", %32'si "Katılıyorum", %27,2'si "Karasızım", %8'i "Katılmıyorum" ve %7,8'i "Hiç Katılmıyorum" düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

"Medeniyet Kavramı Algı" ölçeğinin "Medeniyet kavramı soyut ve sosyolojik bir kavramdır." maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %23,8'i "Tamamen Katılıyorum", %34,8'i "Katılıyorum", %23,8'i "Karasızım", %12,8'i "Katılmıyorum" ve %4,8'i "Hiç Katılmıyorum" düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

"Medeniyet Kavramı Algı" ölçeğinin "Medeniyetin oluşumunda kültür, inanç ve gelenekler büyük rol oynamaktadır." maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %39,4'ü "Tamamen Katılıyorum", %35,2'si "Katılıyorum", %13,8'i "Karasızım", %5,6'sı "Katılmıyorum" ve %6'sı "Hiç Katılmıyorum" düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

"Medeniyet Kavramı Algı" ölçeğinin "Medeniyet kavramı toplumların bilim ve teknolojiyi kullanabilme düzeyleriyle alakalıdır." maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %20,2'si "Tamamen Katılıyorum", %26'sı "Katılıyorum", %24,8'i "Karasızım", %17,8'i "Katılmıyorum" ve %11,2'si "Hiç Katılmıyorum" düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı toplumların hukuk ve intizam sahibi olmalarıyla alakalıdır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %14,4’ü “Tamamen Katılıyorum”, %32,6’sı “Katılıyorum”, %29,6’sı “Karasızım”, %14’ü “Katılmıyorum” ve %9,4’ü “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı var olma, bilinçli olma, bilgili olma gibi kavramlar üzerine bina edilmiş bir dünya görüşüdür.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %23,2’si “Tamamen Katılıyorum”, %39,2’si “Katılıyorum”, %18,4’ü “Karasızım”, %10,6’sı “Katılmıyorum” ve %8,6’sı “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı sadece şehirleşme ve şehirlileşme anlamına gelir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %12,8’i “Tamamen Katılıyorum”, %12,8’i “Katılıyorum”, %18,6’sı “Karasızım”, %31,2’si “Katılmıyorum” ve %24,6’sı “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı geçmiş ve günümüz toplumlarının ilkel veya gelişmiş olup olmadıklarını tanımlamak için kullanılan bir terimdir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %17’si “Tamamen Katılıyorum”, %28,2’si “Katılıyorum”, %25,8’i “Karasızım”, %14,6’sı “Katılmıyorum” ve %14,4’ü “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı modernleşme kavramı ile karıştırılmaktadır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %23,2’si “Tamamen Katılıyorum”, %30,4’ü “Katılıyorum”, %22’si “Karasızım”, %14,4’ü “Katılmıyorum” ve %10’u “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Kapsam boyutunda ölçek maddelerine en yüksek katılımın ölçeğin 2. Maddesi olan “Medeniyet kavramı birçok bilim insanı tarafından farklı yönlerden ele alınmıştır.” maddesine %40,4 ile “Katılıyorum” düzeyinde olmuştur.

Tablo 4.2.
Ölçeğin Tarihsel Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Maddeler	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Madde-13.	47	9,4	50	10,0	134	26,8	172	34,4	97	19,4
Madde-14.	47	9,4	75	15,0	124	24,8	166	33,2	88	17,6
Madde-15.	41	8,2	54	10,8	74	14,8	223	44,6	108	21,6
Madde-16.	62	12,4	65	13,0	88	17,6	167	33,4	118	23,6
Madde-17.	25	5,0	37	7,4	127	25,4	199	39,8	112	22,4
Madde-18.	51	10,2	66	13,2	108	21,6	137	27,4	138	27,6
Madde-19.	56	11,2	119	23,8	147	29,4	93	18,6	85	17,0
Madde-20.	134	26,8	143	28,6	91	18,2	79	15,8	53	10,6
Madde-21.	123	24,6	150	30,0	105	21,0	68	13,6	54	10,8
Madde-22.	60	12,0	70	14,0	127	25,4	137	27,4	106	21,2
Madde-23.	48	9,6	56	11,2	152	30,4	148	29,6	96	19,2
Madde-24.	40	8,0	63	12,6	112	22,4	164	32,8	121	24,2
Madde-25.	48	9,6	48	9,6	97	19,4	170	34,0	137	27,4

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı ilk insan ile birlikte ortaya çıkan bir kavramdır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %19,4’ü “Tamamen Katılıyorum”, %34,4’ü “Katılıyorum”, %26,8’i “Karasızım”, %10’u “Katılmıyorum” ve %9,4’ü “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde ekonomik duruma göre şekillenmiştir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %17,6’sı “Tamamen Katılıyorum”, %33,2’si “Katılıyorum”, %24,8’i “Karasızım”, %15’i “Katılmıyorum” ve %9,4’ü “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde farklı kültürler göre şekillenmiştir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %21,6’sı “Tamamen Katılıyorum”, %44,6’sı “Katılıyorum”, %14,8’i “Karasızım”, %10,8’i “Katılmıyorum” ve %8,2’si “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde oluşmasında eğitim kurumları etkilidir.” maddesine araştırmaya katılım

gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %23,6'sı “Tamamen Katılıyorum”, %33,4'ü “Katılıyorum”, %17,6'sı “Karasızım”, %13'ü “Katılmıyorum” ve %12,4'ü “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, tarihi olaylara ilişkin bireysel farkındalığın oluşmasında etkilidir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %22,4'ü “Tamamen Katılıyorum”, %39,8'i “Katılıyorum”, %25,4'ü “Karasızım”, %7,4'ü “Katılmıyorum” ve %5'i “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde uygarlık kavramıyla özdeşleştirilmektedir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %27,6'sı “Tamamen Katılıyorum”, %27,4'ü “Katılıyorum”, %21,6'sı “Karasızım”, %13,2'si “Katılmıyorum” ve %10,2'si “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı tarihi süreç içerisinde üstünlük kurma mücadelesidir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %17'si “Tamamen Katılıyorum”, %18,6'sı “Katılıyorum”, %29,4'ü “Karasızım”, %23,8'i “Katılmıyorum” ve %11,2'si “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde sadece din kavramına göre şekillenmiştir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %10,6'sı “Tamamen Katılıyorum”, %15,8'i “Katılıyorum”, %18,2'si “Karasızım”, %28,6'sı “Katılmıyorum” ve %26,8'i “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı tarihsel süreç içerisinde sadece kent hayatının şekillenmesinde etkilidir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %10,8'i “Tamamen Katılıyorum”, %13,6'sı “Katılıyorum”, %21'i “Karasızım”, %30'u “Katılmıyorum” ve %24,6'sı “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde anlam olarak değişiminin incelenmesi eleştirel bir tavır takınmayı gerektirir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri

cevaplar incelendiğinde, %21,2’si “Tamamen Katılıyorum”, %27,4’ü “Katılıyorum”, %25,4’ü “Karasızım”, %14’ü “Katılmıyorum” ve %12’si “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde insanoğluna verilen değerin bir ölçütü olarak değerlendirilir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %19,2’si “Tamamen Katılıyorum”, %29,6’sı “Katılıyorum”, %30,4’ü “Karasızım”, %11,2’si “Katılmıyorum” ve %9,6’sı “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde çağdaşlaşmanın bir göstergesidir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %24,2’si “Tamamen Katılıyorum”, %32,8’i “Katılıyorum”, %22,4’ü “Karasızım”, %12,6’sı “Katılmıyorum” ve %8’i “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı tarihi dönemlerde ortaya çıkan ve hüküm süren toplumların siyasi, sosyal ve ekonomik değişim ve dönüşümlerini içeren bir kavramdır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %27,4’ü “Tamamen Katılıyorum”, %34’ü “Katılıyorum”, %19,4’ü “Karasızım”, %9,6’sı “Katılmıyorum” ve %9,6’sı “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Ölçeğin “Tarihsel” boyutunda ölçek maddelerine en yüksek katılımın ölçeğin 17. Maddesi olan “Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde oluşmasında eğitim kurumları etkilidir.” maddesine %39,8 ile “Katılıyorum” düzeyinde olmuştur.

Tablo 4.3.
Ölçeğin Evrensel Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Maddeler	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Madde-26.	49	9,8	64	12,8	108	21,6	161	32,2	118	23,6
Madde-27.	27	5,4	54	10,8	85	17,0	196	39,2	138	27,6
Madde-28.	81	16,2	115	23,0	111	22,2	99	19,8	94	18,8
Madde-29.	87	17,4	181	36,2	134	26,8	69	13,8	29	5,8
Madde-30.	119	23,8	148	29,6	109	21,8	71	14,2	53	10,6
Madde-31.	93	18,6	97	19,4	119	23,8	103	20,6	88	17,6

Tablo 4.3.

Ölçeğin Evrensel Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri (devamı)

Maddeler	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Madde-32.	100	20,0	177	35,4	89	17,8	64	12,8	70	14,0
Madde-33.	70	14,0	97	19,4	89	17,8	110	22,0	134	26,8
Madde-34.	85	17,0	187	37,4	94	18,8	77	15,4	57	11,4
Madde-35.	96	19,2	101	20,2	138	27,6	81	16,2	84	16,8
Madde-36.	76	15,2	67	13,4	107	21,4	142	28,4	108	21,6
Madde-37.	108	21,6	102	20,4	106	21,2	97	19,4	87	17,4

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, yaygın bir hoşgörü politikası içerir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %23,6’sı “Tamamen Katılıyorum”, %32,2’si “Katılıyorum”, %21,6’sı “Karasızım”, %12,8’i “Katılmıyorum” ve %9,8’i “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramının öğretimi evrensel değerlerin aktarımını kolaylaştırır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %27,6’sı “Tamamen Katılıyorum”, %39,2’si “Katılıyorum”, %17’si “Karasızım”, %10,8’i “Katılmıyorum” ve %5,4’ü “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı dünya çapında sadece kibarlık, nezaket, incelik gibi kavramların karşılığıdır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %18,8’, “Tamamen Katılıyorum”, %19,8’i “Katılıyorum”, %22,2’si “Karasızım”, %23’ü “Katılmıyorum” ve %16,2’si “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, küresel ölçekli olaylara özgün bakış açısını gerektirir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %17,4’ü “Tamamen Katılıyorum”, %36,2’si “Katılıyorum”, %26,8’i “Karasızım”, %13,8’i “Katılmıyorum” ve %5,8’i “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, küresel anlamda birlik beraberlik ve barış ortamında yaşamayı hedefler.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %23,8’i

“Tamamen Katılıyorum”, %29,6’sı “Katılıyorum”, %21,8’i “Karasızım”, %14,2’si “Katılmıyorum” ve %10,6’sı “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Global açıdan medeni olmanın ölçütü, diğer toplumların kültürlerini kendi kültürü içinde eritmektir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %18,6’sı “Tamamen Katılıyorum”, %19,4’ü “Katılıyorum”, %23,8’i “Karasızım”, %20,6’sı “Katılmıyorum” ve %17,6’sı “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı, her toplumun kendisine uygun roller edinmesinde etkilidir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %20’si “Tamamen Katılıyorum”, %35,4’ü “Katılıyorum”, %17,8’i “Karasızım”, %12,8’i “Katılmıyorum” ve %14’ü “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı kültürel yozlaşmaya sebep olan ve ihtiyaç duyulmayan bir kavramdır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %14’ü “Tamamen Katılıyorum”, %19,4’ü “Katılıyorum”, %17,8’i “Karasızım”, %22’si “Katılmıyorum” ve %26,8’i “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramının bileşenleri üzerinde düşünmek, eleştirel bakış açısıyla olayları gözlemlemeyi gerektirir.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %17’si “Tamamen Katılıyorum”, %37,4’ü “Katılıyorum”, %18,8’i “Karasızım”, %15,4’ü “Katılmıyorum” ve %11,4’ü “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı güçlü toplumların algısal üstünlük yaratmak için ortaya attıkları ütöpik bir kavramdır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %16,8’i “Tamamen Katılıyorum”, %16,2’si “Katılıyorum”, %27,6’sı “Karasızım”, %20,2’si “Katılmıyorum” ve %19,2’si “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Medeniyet kavramı küresel anlamda aidiyet duygusu kazandırır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi

öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %21,6'sı “Tamamen Katılıyorum”, %28,4'ü “Katılıyorum”, %21,4'ü “Karasızım”, %13,4'ü “Katılmıyorum” ve %15,2'si “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

“Medeniyet Kavramı Algı” ölçeğinin “Dünyanın medeniyet algısının şekillenmesindeki en önemli faktör, benmerkezci düşünce yapısıdır.” maddesine araştırmaya katılım gösteren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %17,4'ü “Tamamen Katılıyorum”, %19,4'ü “Katılıyorum”, %21,2'si “Karasızım”, %20,4'ü “Katılmıyorum” ve %21,6'sı “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Evrensel boyutunda ölçek maddelerine en yüksek katılımın ölçeğin 27. Maddesi olan “Medeniyet kavramının öğretimi evrensel değerlerin aktarımını kolaylaştırır.” maddesine %39,2 ile “Katılıyorum” düzeyinde olmuştur.

Tablo 4.4.
Ölçeğin Kapsam Boyutuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	N	$\bar{X}$	S
Madde-1. “Türkiye’de medeniyet kavramı ile ilgili algısal farklılıklar vardır.”	500	3,57	1,216
Madde-2. “Medeniyet kavramı birçok bilim insanı tarafından farklı yönlerden ele alınmıştır.”		3,52	1,213
Madde-3. “Medeniyet kavramı insan topluluklarının ortak ürünüdür.”		3,67	1,213
Madde-4. “Medeniyet kavramı manevi unsurları olduğu kadar maddi unsurları da ifade etmektedir.”		3,58	1,172
Madde-5. “Medeniyet kavramı soyut ve sosyolojik bir kavramdır.”		3,60	1,124
Madde-6. “Medeniyetin oluşumunda kültür, inanç ve gelenekler büyük rol oynamaktadır.”		3,96	1,139
Madde-7. “Medeniyet kavramı toplumların bilim ve teknolojiyi kullanabilme düzeyleriyle alakalıdır.”		3,26	1,276
Madde-8. “Medeniyet kavramı toplumların hukuk ve intizam sahibi olmalarıyla alakalıdır.”		3,29	1,157
Madde-9. “Medeniyet kavramı var olma, bilinçli olma, bilgili olma gibi kavramlar üzerine bina edilmiş bir dünya görüşüdür.”		3,58	1,199
Madde-10. “Medeniyet kavramı sadece şehirleşme ve şehirlileşme anlamına gelir.”		2,58	1,328
Madde-11. “Medeniyet kavramı geçmiş ve günümüz toplumlarının ilkel veya gelişmiş olup olmadıklarını tanımlamak için kullanılan bir terimdir.”		3,19	1,285
Madde-12. “Medeniyet kavramı modernleşme kavramı ile karıştırılmaktadır.”		3,42	1,265

Araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramı algı ölçeğinin “Kapsam” boyutuna verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde ölçeğin

“Türkiye’de medeniyet kavramı ile ilgili algısal farklılıklar vardır.” olan 1. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,57$)”; “Medeniyet kavramı birçok bilim insanı tarafından farklı yönlerden ele alınmıştır.” olan 2. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,52$)”; “Medeniyet kavramı insan topluluklarının ortak ürünüdür.” olan 3. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,67$)”; “Medeniyet kavramı manevi unsurları olduğu kadar maddi unsurları da ifade etmektedir.” olan 4. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,58$)”; “Medeniyet kavramı soyut ve sosyolojik bir kavramdır.” olan 5. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,60$)”; “Medeniyetin oluşumunda kültür, inanç ve gelenekler büyük rol oynamaktadır.” olan 6. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,96$)”; “Medeniyet kavramı toplumların bilim ve teknolojiyi kullanabilme düzeyleriyle alakalıdır.” olan 7. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,26$)”; “Medeniyet kavramı toplumların hukuk ve intizam sahibi olmalarıyla alakalıdır.” olan 8. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,29$)”; “Medeniyet kavramı var olma, bilinçli olma, bilgili olma gibi kavramlar üzerine bina edilmiş bir dünya görüşüdür.” olan 9. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,58$)”; “Medeniyet kavramı sadece şehirleşme ve şehirlileşme anlamına gelir.” olan 10. Maddesine “Katılmıyorum ($\bar{x} = 2,58$)”; “Medeniyet kavramı geçmiş ve günümüz toplumlarının ilkel veya gelişmiş olup olmadıklarını tanımlamak için kullanılan bir terimdir.” olan 11. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,19$)” ve “Medeniyet kavramı modernleşme kavramı ile karıştırılmaktadır.” olan 12. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,42$)” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 4.5.

Ölçeğin Tarihsel Boyutuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	N	$\bar{X}$	S
Madde-13. “Medeniyet kavramı ilk insan ile birlikte ortaya çıkan bir kavramdır.”	500	3,44	1,184
Madde-14. “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde ekonomik duruma göre şekillenmiştir.”		3,35	1,202
Madde-15. “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde farklı kültürlerle göre şekillenmiştir.”		3,61	1,175
Madde-16. “Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde oluşmasında eğitim kurumları etkilidir.”		3,43	1,313
Madde-17. “Medeniyet kavramı, tarihi olaylara ilişkin bireysel farkındalığın oluşmasında etkilidir.”		3,67	1,058
Madde-18. “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde uygarlık kavramıyla özdeşleştirilmektedir.”		3,49	1,297

Tablo 4.5.

Ölçeğin Tarihsel Boyutuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (devam)

Boyutlar	N	$\bar{X}$	S
Madde-19. “Medeniyet kavramı tarihi süreç içerisinde üstünlük kurma mücadelesidir.”	500	3,06	1,245
Madde-20. “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde sadece din kavramına göre şekillenmiştir.”		2,55	1,319
Madde-21. “Medeniyet kavramı tarihsel süreç içerisinde sadece kent hayatının şekillenmesinde etkilidir.”		2,56	1,289
Madde-22. “Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde anlam olarak değişiminin incelenmesi eleştirel bir tavır takınmayı gerektirir.”		3,32	1,282
Madde-23. “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde insanoğluna verilen değer bir ölçütü olarak değerlendirilir.”		3,38	1,192
Madde-24. “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde çağdaşlaşmanın bir göstergesidir.”		3,53	1,212
Madde-25. “Medeniyet kavramı tarihi dönemlerde ortaya çıkan ve hüküm süren toplumların siyasi, sosyal ve ekonomik değişim ve dönüşümlerini içeren bir kavramdır.”		3,60	1,249

Araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramı algı ölçeğinin “Tarihsel” boyutuna verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde ölçeğin “Medeniyet kavramı ilk insan ile birlikte ortaya çıkan bir kavramdır.” olan 13. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,44$)”; “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde ekonomik duruma göre şekillenmiştir.” olan 14. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,35$)”; “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde farklı kültürlerle göre şekillenmiştir.” olan 15. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,61$)”; “Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde oluşmasında eğitim kurumları etkilidir.” olan 16. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,43$)”; “Medeniyet kavramı, tarihi olaylara ilişkin bireysel farkındalığın oluşmasında etkilidir.” olan 17. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,67$)”; “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde uygarlık kavramıyla özdeşleştirilmektedir.” olan 18. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,49$)”; “Medeniyet kavramı tarihi süreç içerisinde üstünlük kurma mücadelesidir.” olan 19. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,06$)”; “Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde sadece din kavramına göre şekillenmiştir.” olan 20. Maddesine “Katılmıyorum ($\bar{x} = 2,55$)”; “Medeniyet kavramı tarihsel süreç içerisinde sadece kent hayatının şekillenmesinde etkilidir.” olan 21. Maddesine “Katılmıyorum ($\bar{x} = 2,56$)”; “Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde anlam olarak değişiminin incelenmesi eleştirel bir tavır takınmayı gerektirir.” olan 22. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,32$)”; “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde insanoğluna verilen değer bir ölçütü olarak

değerlendirilir.” olan 23. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,38$)”; “Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde çağdaşlaşmanın bir göstergesidir.” olan 24. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,53$)” ve “Medeniyet kavramı tarihi dönemlerde ortaya çıkan ve hüküm süren toplumların siyasi, sosyal ve ekonomik değişim ve dönüşümlerini içeren bir kavramdır.” olan 25. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,60$)” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 4.6.

Ölçeğin Evrensel Boyutuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	N	$\bar{X}$	S
Madde-26. “Medeniyet kavramı, yaygın bir hoşgörü politikası içerir.”	500	3,47	1,252
Madde-27. “Medeniyet kavramının öğretimi evrensel değerlerin aktarımını kolaylaştırır.”		3,73	1,137
Madde-28. “Medeniyet kavramı dünya çapında sadece kibarlık, nezaket, incelik gibi kavramların karşılığıdır.”		3,02	1,353
Madde-29. “Medeniyet kavramı, küresel ölçekli olaylara özgün bakış açısını gerektirir.”		3,46	1,106
Madde-30. “Medeniyet kavramı, küresel anlamda birlik beraberlik ve barış ortamında yaşamayı hedefler.”		3,42	1,282
Madde-31. “Global açıdan medeni olmanın ölçütü, diğer toplumların kültürlerini kendi kültürü içinde eritmektir.”		3,01	1,361
Madde-32. “Medeniyet kavramı, her toplumun kendisine uygun roller edinmesinde etkilidir.”		3,35	1,314
Madde-33. “Medeniyet kavramı kültürel yozlaşmaya sebep olan ve ihtiyaç duyulmayan bir kavramdır.”		2,72	1,404
Madde-34. “Medeniyet kavramının bileşenleri üzerinde düşünmek, eleştirel bakış açısıyla olayları gözlemlemeyi gerektirir.”		3,33	1,248
Madde-35. “Medeniyet kavramı güçlü toplumların algısal üstünlük yaratmak için ortaya attıkları ütopyik bir kavramdır.”		2,91	1,342
Madde-36. “Medeniyet kavramı küresel anlamda aidiyet duygusu kazandırır.”		3,28	1,348
Madde-37. “Dünyanın medeniyet algısının şekillenmesindeki en önemli faktör, benmerkezci düşünce yapısıdır.”		2,91	1,398

Araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramı algı ölçeğinin “Evrensel” boyutuna verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde ölçeğin “Medeniyet kavramı, yaygın bir hoşgörü politikası içerir.” olan 26. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,47$)”; “Medeniyet kavramının öğretimi evrensel değerlerin aktarımını kolaylaştırır.” olan 27. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,73$)”; “Medeniyet kavramı dünya çapında sadece kibarlık, nezaket, incelik gibi kavramların karşılığıdır.”

olan 28. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,02$)”; “Medeniyet kavramı, küresel ölçekli olaylara özgün bakış açısını gerektirir.” olan 29. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,46$)”; “Medeniyet kavramı, küresel anlamda birlik beraberlik ve barış ortamında yaşamayı hedefler.” olan 30. Maddesine “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,42$)”; “Global açıdan medeni olmanın ölçütü, diğer toplumların kültürlerini kendi kültürü içinde eritmektir.” olan 31. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,01$)”; “Medeniyet kavramı, her toplumun kendisine uygun roller edinmesinde etkilidir.” olan 32. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,35$)”; “Medeniyet kavramı kültürel yozlaşmaya sebep olan ve ihtiyaç duyulmayan bir kavramdır.” olan 33. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 2,72$)”; “Medeniyet kavramının bileşenleri üzerinde düşünmek, eleştirel bakış açısıyla olayları gözlemlemeyi gerektirir.” olan 34. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,33$)”; “Medeniyet kavramı güçlü toplumların algısal üstünlük yaratmak için ortaya attıkları ütöpik bir kavramdır.” olan 35. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 2,91$)”; “Medeniyet kavramı küresel anlamda aidiyet duygusu kazandırır.” olan 36. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 3,28$)” ve “Dünyanın medeniyet algısının şekillenmesindeki en önemli faktör, benmerkezci düşünce yapısıdır.” olan 37. Maddesine “Kararsızım ($\bar{x} = 2,91$)” düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramı algı ölçeğine ilişkin verdikleri cevapların boyutlar temelinde maddeler halinde betimsel açıdan analiz edilmesinden sonra araştırmada kullanılan medeniyet kavramı algı ölçeğinin boyutlarına ve ölçek puanlarının genel ortalamasına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma verileri Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7.
Medeniyet Kavramı Algı Ölçeğine İlişkin Bulgular

Boyutlar	N	$\bar{X}$	S
Kapsam		3,43	,519
Tarihsel	500	3,30	,470
Evrensel		3,21	,400
GENEL		3,31	,334

Araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramı algı ölçeğine verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde öğrencilerin medeniyet kavramı algı ölçeğinin “Kapsam” boyutunda “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,43$)”; “Tarihsel” boyutunda “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,30$)” ve “Evrensel” boyutunda “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,21$)” düzeyinde cevap verdikleri belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi

öğrencilerinin Medeniyet Kavramı Algı ölçeğine ilişkin ölçek puanlarının genel ortalamasının “Katılıyorum ($\bar{x} = 3,31$)” düzeyinde olduğu saptanmıştır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.8.

Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	p
Kapsam	Erkek	244	3,37	,523	-2,695	,00
	Kadın	256	3,49	,509		
Tarihsel	Erkek	244	3,27	,500	-1,498	,13
	Kadın	256	3,33	,438		
Evrensel	Erkek	244	3,25	,433	1,926	,04
	Kadın	256	3,18	,363		
GENEL	Erkek	244	3,29	,352	-1,343	,18
	Kadın	256	3,33	,316		

Tablo 4.8’deki bağımsız örneklem t-Testi verileri incelendiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları arasında “cinsiyet” değişkenine göre “Kapsam” ve “Evrensel” boyutlarında istatistikî açıdan anlamlı farklılık tespit edilirken ($p < ,05$); “Tarihsel” boyutunda istatistikî açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Cinsiyet değişkenine göre eğitim fakültesi öğrencilerinin algıları arasında anlamlı farklılığın tespit edildiği “Kapsam” ($\bar{x}_{kadın} = 3,49 > \bar{x}_{erkek} = 3,37$) boyutunda anlamlı farklılık kadınların lehine iken ölçeğin “Evrensel” ($\bar{x}_{erkek} = 3,25 > \bar{x}_{kadın} = 3,18$) boyutunda anlamlı farklılık erkeklerin lehine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.8’de anlamlı farklılığın çıkmadığı “Tarihsel” boyutuna ilişkin ortalamalar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde; kadın Eğitim Fakültesi öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin algılarının erkek Eğitim Fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}_{kadın} = 3,23 > \bar{x}_{erkek} = 3,27$).

Araştırmaya katılım gösteren eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramı algı ölçeğine ilişkin verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni açısından genel ortalaması

incelendiğinde, kadın Eğitim Fakültesi öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin algılarının erkek Eğitim Fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir ($\bar{X}_{kadın} = 3,33 > \bar{X}_{erkek} = 3,29$).

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.9.

Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine Göre Analizi

	Sınıf	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Kareler Ort.	F	p
Kapsam	1. Sınıf	3,56	Gruplar Arası	2,618	,873	3,277	,02
	2. Sınıf	3,47	Gruplar İçi	132,084	,266		
	3. Sınıf	3,34	Toplam	134,702			
	4. Sınıf	3,47					
	Toplam	3,43					
Tarihsel	1. Sınıf	3,25	Gruplar Arası	,839	,280	1,264	,28
	2. Sınıf	3,36	Gruplar İçi	109,675	,221		
	3. Sınıf	3,26	Toplam	110,513			
	4. Sınıf	3,33					
	Toplam	3,30					
Evrensel	1. Sınıf	3,21	Gruplar Arası	1,474	,491	3,105	,02
	2. Sınıf	3,15	Gruplar İçi	78,476	,158		
	3. Sınıf	3,16	Toplam	79,950			
	4. Sınıf	3,27					
	Toplam	3,21					
GENEL	1. Sınıf	3,34	Gruplar Arası	1,087	,362	3,282	,02
	2. Sınıf	3,33	Gruplar İçi	54,741	,110		
	3. Sınıf	3,25	Toplam	55,827			
	4. Sınıf	3,36					
	Toplam	3,31					

Tablo 4.9'daki Tek Yönlü Varyans Analizi verileri incelendiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin “öğrenim görülen sınıf” değişkenine göre “Kapsam” ve “Evrensel” boyutlarında istatistikî açıdan anlamlı farklılığın gösterdiği ($p < ,05$); “Tarihsel” boyutunda ise istatistiki açıdan eğitim fakültesi öğrencilerin algıları arasında anlamlı farklılığın olmadığı ($p > ,05$) belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından Eğitim Fakültesi öğrencilerinin algıları ölçek puanlarının genel ortalaması açısından anlamlı farklılık gösterdiği ($p < ,05$) belirlenmiştir.

Anlamli farklıliğin çıktığı ölçeğin “Kapsam” boyutunda anlamli farklılık birinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında çıkmıştır. Ayrıca aynı boyutta üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında anlamli farklılık çıkmıştır.

Anlamli farklıliğin çıktığı ölçeğin ikinci boyutu olan “Evrensel” boyutunda anlamli farklılık ikinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında çıkmıştır. Ayrıca aynı boyutta üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında anlamli farklılık çıkmıştır.

Araştırmada öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından Eğitim Fakültesi öğrencilerinin algıları ölçek puanlarının genel ortalaması açısından bulunan anlamli farklılığın üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu belirlenmiştir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen bölüm değişkenine göre anlamli farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.10.

Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Analizi

	Bölüm	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Kareler Ort.	F	p
Kapsam	Sosyal Bilgiler	3,52	Gruplar Arası	3,086	1,543	5,826	,00
	Sınıf Öğretmenliği	3,34	Gruplar İçi	131,616	,265		1-2
	Okul Öncesi Öğretmenliği	3,41	Toplam	134,702			1-3
	Toplam	3,43					
Tarihsel	Sosyal Bilgiler	3,38	Gruplar Arası	1,791	,896	4,094	,01
	Sınıf Öğretmenliği	3,25	Gruplar İçi	108,722	,219		1-2
	Okul Öncesi Öğretmenliği	3,25	Toplam	110,513			1-3
	Toplam	3,30					
Evrensel	Sosyal Bilgiler	3,22	Gruplar Arası	1,077	,539	3,394	,03
	Sınıf Öğretmenliği	3,26	Gruplar İçi	78,872	,159		2-3
	Okul Öncesi Öğretmenliği	3,15	Toplam	79,950			
	Toplam	3,21					

Tablo 4.10.

Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Analizi (devam)

	Bölüm	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Kareler Ort.	F	p
GENEL	Sosyal Bilgiler	3,37	Gruplar Arası	1,141	,570	5,184	,00
	Sınıf Öğretmenliği	3,28	Gruplar İçi	54,686	,110		1-2
	Okul Öncesi Öğretmenliği	3,27	Toplam	55,827			1-3
	Toplam	3,31					

Tablo 4.10'daki Tek Yönlü Varyans Analizi verileri incelendiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin “öğrenim görülen bölüm” değişkenine göre algıları arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılığın ölçeğin bütün boyutlarda olduğu belirlenmiştir ($p < .05$). Başka bir ifade ile araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümün farklı olması medeniyet kavramına ilişkin algılarında bir değişikliğe neden olmuştur.

Anlamlı farklılığın çıktığı ölçeğin “Kapsam” boyutunda anlamlı farklılık Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında çıkmıştır. Ayrıca aynı boyutta Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında çıkmıştır.

Anlamlı farklılığın çıktığı ölçeğin ikinci boyutu olan “Tarihsel” boyutunda anlamlı farklılık Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında çıkmıştır. Ayrıca aynı boyutta Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında çıkmıştır.

Anlamlı farklılığın çıktığı ölçeğin ikinci boyutu olan “Evrensel” boyutunda anlamlı farklılık Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında çıkmıştır.

Araştırmada öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından Eğitim Fakültesi öğrencilerinin algıları ölçek puanlarının genel ortalaması açısından bulunan anlamlı farklılığın Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında çıkmıştır. Ayrıca anlamlı farklılığın Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu da saptanmıştır.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen üniversite değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.11.

Medeniyet Kavramına İlişkin Algıların Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine Göre Analizi

Boyutlar	Üniversite	N	$\bar{X}$	S	t	p
Kapsam	Atatürk	250	3,55	,495	5,319	,00
	İnönü	250	3,31	,515		
Tarihsel	Atatürk	250	3,38	,412	3,739	,00
	İnönü	250	3,22	,511		
Evrensel	Atatürk	250	3,15	,377	-3,599	,00
	İnönü	250	3,27	,412		
GENEL	Atatürk	250	3,36	,315	3,079	,00
	İnönü	250	3,27	,346		

Tablo 4.11’deki bağımsız örneklem t-Testi verileri incelendiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları arasında “öğrenim görülen üniversite” değişkenine göre ölçeğin tüm boyutlarında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < ,05$). Anlamlı farklılığın olduğu ölçek puanlarının genel ortalaması, “Kapsam” ve “Tarihsel” boyutlarında anlamlı farklılık Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencilerinin lehine iken (Kapsam: $\bar{X}_{Atatürk} = 3,55 > \bar{X}_{İnönü} = 3,31$; Tarihsel: $\bar{X}_{Atatürk} = 3,38 > \bar{X}_{İnönü} = 3,22$; Genel: $\bar{X}_{Atatürk} = 3,36 > \bar{X}_{İnönü} = 3,27$); “Evrensel” boyutunda anlamlı farklılık İnönü Üniversitesinde öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencilerinin lehine ($\bar{X}_{İnönü} = 3,27 > \bar{X}_{Atatürk} = 3,15$) olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde bulgulardan yola çıkılarak araştırmanın sonuçlarına, önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

- Araştırma neticesinde medeniyet kavramı algı ölçeğinin kapsam boyutuna ilişkin maddeleri içerisinde en yüksek katılımın “Medeniyet kavramı birçok bilim insanı tarafından farklı yönlerden ele alınmıştır.” olan ölçeğin 2. maddesine olduğu belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen bu sonuç literatürde medeniyet kavramının farklı yazarlar tarafından farklı şekillerde ele alınışı ile desteklenmektedir. Akdoğan (2008) medeniyetlerin inşa ve yayılma süreçlerinde din sosyal bir gerçeklik olarak etkin bir şekilde varlığını gösterdiğini, Özakpınar (2007) medeniyetlerin ruhsal temelini bir din ve toplumsal temeli o dine bağlayan ahlak nizâmı oluşturduğu ifade etmiştir. Bu bağlamda düşünüldüğünde, medeniyetlerin tesisinde en büyük pay dinlere düşmektedir. İfade edilen çalışmalarda yazarla medeniyet kavramını dini yönden açıklamışlardır.
- Medeniyetlerin şekillenmesinde dinler her ne kadar aslan payını sahiplenmiş olsalar da medeniyetlerin kurulmuş oldukları alanların coğrafi ve iklimsel yapıları önemli oranda medeniyet çeşitliliğine sebep olarak tarih sahnesinde yerlerini almışlardır. Tarihi olaylara sahne olan her medeniyetin kendine yurt edindiği bir coğrafi mekân vardır. Yine medeniyetlerin yayılıp genişlemesinde ve dağılıp yok olmasında en büyük etken devrin doğal şartlarıdır (Akurgal, 1998). İfade edilen bu sözlerden medeniyet kavramının coğrafyayla ilişkisi açıklanmıştır.
- Medeniyetlerin doğuşlarına ve günümüze kadar geçen süreç içerisindeki gelişmişliğe bakıldığında, teknolojik gelişmelerin ve yapılan eğitim faaliyetlerinin etkisi kendisini bizlere gösterir niteliktedir. Tekerleğin geliştirilmesi ile birlikte günümüze gelene kadar sayısız farklı sahalarındaki teknik gelişim, her zaman medeniyetlere tesir etmiş, onları şekillendirmiştir

(Şahin, 2016). İfade edilen bu sözlerden medeniyet kavramının teknoloji ile ilişkisi açıklanmıştır.

- Araştırma neticesinde medeniyet kavramı algı ölçeğinin tarihsel boyutuna ilişkin maddeleri içerisinde en yüksek katılımın “Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde oluşmasında eğitim kurumları etkilidir.” olan 16. maddesine olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmaya eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin katılım göstermesinin bu sonucun elde edilmesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Başka bilim dallarında faaliyet gösteren bireyler üzerinde benzer bir çalışmanın yapılacak olması farklı sonuçların elde edilmesini sağlayabilir. Örneğin ilahiyat temelinde yapılan bir çalışmada medeniyet kavramının oluşmasında dinin etkili olduğu veya teknoloji temelinde yapılan bir çalışmada teknolojinin medeniyet kavramının oluşmasında etkili olduğu sonucu elde edilebilir.
- Araştırma neticesinde medeniyet kavramı algı ölçeğinin evrensel boyutuna ilişkin maddeleri içerisinde en yüksek katılımın “Medeniyet kavramının öğretimi evrensel değerlerin aktarımını kolaylaştırır.” olan 27. maddesine olduğu belirlenmiştir. Dünyada ticaret yollarına yakınlık veya uzaklık medeniyet kavramını etkilemiştir (Haldun, 2004). Çünkü ticaret yapılması demek bir bölgenin birçok kültürle bütünleşmesini sağlamak demektir. Böylece medenileşme yolunda görülen adımların hızlı bir şekilde ticaret yoluyla bilinmesine ve işlenmesine yardımcı olmuştur. Bu, medeniyetlerin birbirleri ile etkileşmesine yardımcı olmuştur (Çelik, 2018). Böylelikle medeniyetin ticaret sayesinde evrenselleşmesinin sağlandığı söylenebilir.
- Araştırmada Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramı algı ölçeğine verdikleri cevaplar ölçeğin “Kapsam” boyutunda “Katılıyorum”; “Tarihsel” boyutunda “Katılıyorum” ve “Evrensel” boyutunda “Katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada ölçek puanlarına ilişkin genel ortalamanın “Katılıyorum” düzeyinde olduğu da belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algılarının yüksek olduğu ve birbirine benzer olduğu söylenebilir. Bu durumun oluşmasında örneklem grubunda yer alan öğrencilerin benzer şartlarda eğitim fakültelerine yerleşmeleri ve benzer eğitim süreçlerinden geçmelerinin etkili olduğu söylenebilir.

- Araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları arasında “cinsiyet” değişkenine göre “Kapsam” ve “Evrensel” boyutlarında istatistikî açıdan anlamlı farklılık tespit edilirken; “Tarihsel” boyutunda istatistikî açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre eğitim fakültesi öğrencilerinin algıları arasında anlamlı farklılığın tespit edildiği “Kapsam” boyutunda anlamlı farklılık kadınların lehine iken “Evrensel” boyutunda anlamlı farklılık erkeklerin lehine olduğu belirlenmiştir.
- Araştırmada anlamlı farklılığın çıkmadığı “Tarihsel” boyutuna ilişkin ortalamalar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde; kadın öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin algılarının erkeklere göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.
- Araştırmaya katılım gösteren eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramı algı ölçeğine ilişkin verdikleri cevapların cinsiyet değişkeni açısından genel ortalaması incelendiğinde, kadın öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin algılarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Araştırmada öğrenim görülen sınıf değişkenine göre “Kapsam” boyutunda Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın birinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında ve aynı boyutta üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu saptanmıştır.
- Araştırmada öğrenim görülen sınıf değişkenine göre “Evrensel” boyutunda Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın “Evrensel” boyutunda anlamlı farklılık ikinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca aynı boyutta üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılığın olduğu araştırma sonucunda belirlenmiştir.
- Araştırmada Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından ölçek puanlarının genel

ortalamasına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bulunan anlamlı farklılığın üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmada Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğrenim görülen sınıf değişkenine göre ölçeğin “Tarihsel” boyutunda algıları arasında anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Yani öğrencilerin bu boyutta görüşlerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir.
- Öğrenim görülen bölüm açısından anlamlı farklılığın çıktığı tüm boyutlarda ortalamalar incelendiğinde dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ortalamasının yüksek çıktığı görülmektedir. Bu durum neticesinde öğrencilerin eğitim gördükleri süre arttıkça medeniyet kavramına ilişkin algılarının da yükseldiği söylenebilir. Başka bir ifade ile öğrenim görülen süre arttıkça medeniyet kavramına ilişkin algının da paralel olarak arttığı söylenebilir.
- Araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin “öğrenim görülen bölüm” değişkenine göre algıları arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılığın ölçeğin bütün boyutlarda olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifade ile araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümün farklı olması medeniyet kavramına ilişkin algılarında bir değişikliğe neden olmuştur.
- Araştırmada öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılığın çıktığı ölçeğin “Kapsam” boyutunda Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılığın çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca aynı boyutta Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmada öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılığın çıktığı ölçeğin “Tarihsel” boyutunda Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılığın çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca aynı boyutta Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde

öğrenim gören öğrenciler ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılık çıktığı belirlenmiştir.

- Araştırmada öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılığın çıktığı ölçeğin “Evrensel” boyutunda Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılığın çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmada öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılığın çıktığı ölçek puanlarının genel ortalamasında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılığın çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ölçek puanlarının genel ortalaması açısından anlamlı farklılığın Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu da saptanmıştır.
- Araştırmada öğrenim görülen bölüm açısından anlamlı farklılığın çıktığı boyutlarda Sosyal Bilgiler ile ilişkili gruplarda ortalamalar incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin algıları diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin algılarından anlamlı derecede farklılaşmaktadır.
- Araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları arasında “öğrenim görülen üniversite” değişkenine göre ölçeğin tüm boyutlarında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın ölçek puanlarının genel ortalaması, “Kapsam” ve “Tarihsel” boyutlarında Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencilerinin lehine iken, ölçeğin “Evrensel” boyutunda anlamlı farklılık İnönü Üniversitesinde öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencilerin lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın öğrenim görülen üniversite değişkeni açısından eğitim fakültesi öğrencilerinin algılarında farklılığa neden olduğu söylenebilir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda uygulayıcılar ve araştırmacılar için şu öneriler sunulmuştur:

- Eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algılarının belirlendiği bu araştırmada öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin bilgileri de belirlenerek medeniyet kavramına ilişkin bilgi eksikliği giderilebilir. Bu kapsamda eğitim fakültesi lisans programlarının öğretim programlarında düzenlemeye gitme olanağı da doğabilir.
- Araştırmada öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin algılarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin algıları anlamlı oranda sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerden farklılaşmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenliği dışında öğrenim gören öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin farkındalıklarını arttırmak için üniversiteler özelinde farkındalık seminerleri düzenlenerek öğrencilerin medeniyet kavramına ilişkin tutumlarında, bilgilerinde, algılarında artış yaşanması sağlanabilir.
- Medeniyet kavramının daha derinlemesine incelenebilmesi için araştırma yöntemlerinde çeşitliliğe gidilerek farklı örneklem grupları üzerinde nitel ve nicel çalışmalar birlikte yürütülerek karma desen araştırmaları yapılabilir.
- Araştırmanın sonuçları devlet üniversitelerinde öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır. Bundan dolayı araştırma sonuçlarındaki sınırlılığı aşmak için; vakıf üniversitelerinde öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencileri de araştırmaya dâhil edilerek çalışmanın kapsamı genişletilebilir. Böylece gerek vakıf gerekse de devlet üniversitelerinde öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencilerinin medeniyet kavramına ilişkin algıları arasında karşılaştırma yapma olanağı ortaya çıkabilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, A. (2013). *Üç Medeniyet*. İstanbul: Doğu Kitapevi.
- Akdoğan, A. (2008). Medeniyetlerin oluşmasında dinin rolü ve islâm medeniyeti. *Dini Araştırmalar*, 11(32), 87-106.
- Akurgal, E. (1998). *Anadolu kültür tarihi*. Ankara: Tübitak Yayınları.
- Ayverdi, İ. (2011). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük-2*, İstanbul: Kubbealtı Lügatı.
- Braudel, F.(2001). *Uygarlıkların Grameri* (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay). Ankara: İmge Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Can, A. (2016). *SPSS İle bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi (4.Baskı)*, Ankara: Pegem.
- Çağbayır, Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük 3*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Çeçen, A. (1996). *Kültür ve Politika*. Ankara: Gündoğan.
- Çelik, A. (2018). *Peyami Safa düşüncesinde medeniyet ve din*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Devellioğlu, F. (2015). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 31. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Gencer, B. (2012). Medenileşmeden küreselleşmeye modernleşmenin akıbeti. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, 24, 127.
- Gökarp, Z. (2013). *Hars ve Medeniyet*, 1. Baskı, İstanbul: Bilge Oğuz.
- Güler, R.(2006). *Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e "Medeniyet" Anlayışının Evrimi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, İstanbul.
- İbn Haldun (1989). *Mukaddime, (1377)*. Çev.: Zakir Kadiri Ugan, İstanbul: MEB.

- İbn-i Haldun (2004). *Mukaddime*, Çev.: Halil Kendir, Yeni Şafak Kültür Armağanı, Ankara.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (9.Baskı), Ankara: Asil Yayıncılık.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Koç, N. (2011). Kültür ve medeniyet kavramları etrafındaki tartışmalar ve Atatürk'ün düşünceleri. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*.
- Koçak, A. (2016). Sezai Karakoç'un fikrî yazılarında doğu ve batı medeniyeti tasavvuru. *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 5.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş. ve Bökeoğlu, Ç. Ö. (2007). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem.
- Kösoğlu, N. (2015). Türk Dünyasında Yeni Bir Medeniyet Tasarımı, 2. Baskı, Ankara: Ötüken Yayıncılık.
- Kutluer, İ. (1998). *Medeniyet*. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 28, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Nazîmâ, A. ve Reşad, F. (2005). Medeniyet, Mükemmel Osmanlı Lügati, Necati Birinci et. al. (hızl.), 2. Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- Özarpınar, Y. (2014). Kültür ve Medeniyet Üzerine Denemeler, 3. Baskı, Ankara: Ötüken Yayıncılık.
- Pazarbaşı, E. (1996). Kur'an ve Medeniyet Doğuşu-Gelişimi-Çöküşü, 1.Baskı, İstanbul: Pınar Yayınları.
- Safa, P. (2010). *Türk inkılabına bakışlar*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Sami, Ş. (2014). Medeniyet, Kâmûs-ı Türkî, Raşit Gündoğdu et. al. (hızl.), 4. Baskı, İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Sosyal Bilimler Ansiklopedisi 2. (1990). Medeniyet. İstanbul: Risale.
- Soysal, S. (2016). *İkinci yeni şiirinde medeniyet algısı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Şahin, E. ve Topaloğlu, S. (2016). Modernleşme devri Türk İslâmcılığının medeniyet tasavvuru. *İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 1(4),589–611

- Şeriatı, A. (1998). Medeniyet Tarihi 1, İbrahim Keskin (çev.), Ankara: Fecr Yayınevi.
- Şulul, K. (2011). *İbn Haldun'a göre şehir hayatı*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6.edition)*. ABD: Pearson Education.
- Tanilli, S. (2006). *Uygarlık tarihi*, İstanbul: Alkım Yayınları.
- Topaloğlu, S.(2016). İlk dönemden bugüne Türk islamcılığında medeniyet algısının serencamı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Sakarya.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2011).Türkçe Sözlük, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ural, Ş. (2017). Kültür, medeniyet ve bilim, www.safakural.com Makaleler, Bilim Felsefesi (Philosophy of Science).
- Yılmaz, E. D., Palancı, M., Ünal, Ö., Gök, C., Balki, M. ve Kurt, S. (2016). Medeniyet ve kültür kavramlarına insan doğasının somato-psiko-spirüüelliği üzerinden yeni bir bakış. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 12.

EKLER

Ek 1. Medeniyet Kavramı Algı Ölçeği

MEDENİYET KAVRAMI ALGI ÖLÇEĞİ

Değerli öğretmen adayı, bu çalışmanın amacı “Medeniyet kavramının eğitim fakültesi öğrencilerinin algıları doğrultusunda analizi” adlı araştırmaya ilişkin görüşlerin belirlenmesidir. Bu doğrultuda siz eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşleri önem arz etmektedir. Beşli likert tipi olan ölçek formu 37 maddeden oluşmaktadır. Lütfen aşağıda bulunan ifadelerle ilgili görüşlerinizi ifadelerin yanında bulunan ilgili alana işaret koyarak doldurunuz.

Gösterdiğiniz ilgiden dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Bölüm:

Sınıf: 1. Sınıf () 2. Sınıf () 3. Sınıf () 4. Sınıf ()

MADDELER		Tamamen Katılıyorum(5)	Katılıyorum (4)	Kararsızım (3)	Katılmıyorum (2)	Hiç Katılmıyorum (1)
1. Boyut (Kapsam)	1- Türkiye’de medeniyet kavramı ile ilgili algısal farklılıklar vardır.					
	2- Medeniyet kavramı birçok bilim insanı tarafından farklı yönlerden ele alınmıştır.					
	3- Medeniyet kavramı insan topluluklarının ortak ürünüdür.					
	4- Medeniyet kavramı manevi unsurları olduğu kadar maddi unsurları da ifade etmektedir.					
	5- Medeniyet kavramı soyut ve sosyolojik bir kavramdır.					
	6- Medeniyetin oluşumunda kültür, inanç ve gelenekler büyük rol oynamaktadır.					
	7- Medeniyet kavramı toplumların bilim ve teknolojiyi kullanabilme düzeyleriyle alakalıdır.					
	8- Medeniyet kavramı toplumların hukuk ve intizam sahibi olmalarıyla alakalıdır.					
	9-Medeniyet kavramı var olma, bilinçli olma, bilgili olma gibi kavramlar üzerine bina edilmiş bir dünya görüşüdür.					
	10-Medeniyet kavramı sadece şehirleşme ve şehirlileşme anlamına gelir.					
	11-Medeniyet kavramı geçmiş ve günümüz toplumlarının ilkel veya gelişmiş olup olmadıklarını tanımlamak için kullanılan bir terimdir.					
	12-Medeniyet kavramı modernleşme kavramı ile karıştırılmaktadır.					
2. Boyut (Tarihsel)	13- Medeniyet kavramı ilk insan ile birlikte ortaya çıkan bir kavramdır.					
	14- Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde ekonomik duruma göre şekillenmiştir.					
	15-Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde farklı kültürlerle göre şekillenmiştir.					
	16-Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde oluşmasında eğitim kurumları etkilidir.					
	17-Medeniyet kavramı, tarihi olaylara ilişkin bireysel farkındalığın oluşmasında etkilidir.					
	18-Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde uygarlık kavramıyla özdeşleştirilmektedir.					

3. Boyut (Evrensel)	19- Medeniyet kavramı tarihi süreç içerisinde üstünlük kurma mücadelesidir.					
	20- Medeniyet kavramı, tarihi süreç içerisinde sadece din kavramına göre şekillenmiştir.					
	21-Medeniyet kavramı tarihsel süreç içerisinde sadece kent hayatının şekillenmesinde etkilidir.					
	22- Medeniyet kavramının tarihsel süreç içerisinde anlam olarak değişiminin incelenmesi eleştirel bir tavır takınmayı gerektirir.					
	23- Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde insanoğluna verilen değer bir ölçütü olarak değerlendirilir.					
	24- Medeniyet kavramı, tarihsel süreç içerisinde çağdaşlaşmanın bir göstergesidir.					
	25- Medeniyet kavramı tarihi dönemlerde ortaya çıkan ve hüküm süren toplumların siyasi, sosyal ve ekonomik değişim ve dönüşümlerini içeren bir kavramdır.					
	26- Medeniyet kavramı, yaygın bir hoşgörü politikası içerir.					
	27- Medeniyet kavramının öğretimi evrensel değerlerin aktarımını kolaylaştırır.					
	28- Medeniyet kavramı dünya çapında sadece kibarlık, nezaket, incelik gibi kavramların karşılığıdır.					
	29- Medeniyet kavramı, küresel ölçekli olaylara özgün bakış açısını gerektirir.					
	30-Medeniyet kavramı, küresel anlamda birlik beraberlik ve barış ortamında yaşamayı hedefler.					
	31- Global açıdan medeni olmanın ölçütü, diğer toplumların kültürlerini kendi kültürü içinde eritmektir.					
	32- Medeniyet kavramı, her toplumun kendisine uygun roller edinmesinde etkilidir.					
	33- Medeniyet kavramı kültürel yozlaşmaya sebep olan ve ihtiyaç duyulmayan bir kavramdır.					
	34- Medeniyet kavramının bileşenleri üzerinde düşünmek, eleştirel bakış açısıyla olayları gözlemlemeyi gerektirir.					
	35- Medeniyet kavramı güçlü toplumların algısal üstünlük yaratmak için ortaya attıkları ütöpik bir kavramdır.					
	36-Medeniyet kavramı küresel anlamda aidiyet duygusu kazandırır.					
	37- Dünyanın medeniyet algısının şekillenmesindeki en önemli faktör, benmerkezci düşünce yapısıdır.					